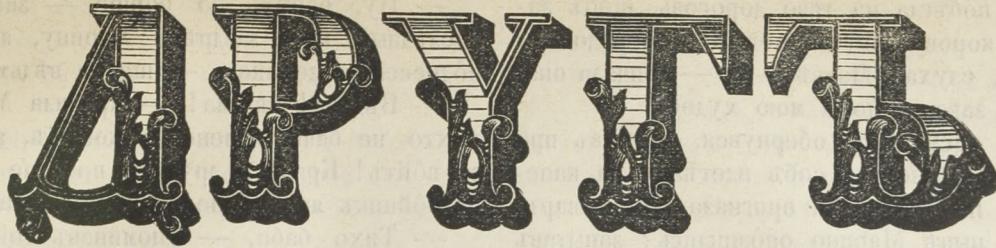

Выходитъ I и 15.
каждого мѣсяца.

ПРЕДПЛАТА:
на годъ . 4 зр.
на пѣвъ г. 2 зр.
на кварталь 1 зр.

Редакція и адміністрація улиця
Краковска ч. 19.
Неопечатаній ре-
кламації прий-
маются на поштѣ
безплатно, и у-
взглядняются
лишь до 14 дній.

ПІСЬМО ЛІТЕРАТУРНЕ.

Зъ „Альбома“ Володимира Б...

1.

Дежь ты дѣвся мой спокою,
Чомъ утѣкъ ты, якъ той сонъ
Зъ дѣвчинонъковъ молодою
До далекихъ, до сторонъ!

Только моего щастя-доли,
Якъ пôду я въ еи двôръ
Тай надивлюся доволи
На те личко, якъ папръ.

А хотъ образъ не говорить,
Хотъ мовчить онъ, якъ стѣна;
Десь щезае мое горе,
Bo се мила, се онá!

Ой не мало-мь видѣвъ краю
Тай не мало гарныхъ краль,
А крómъ неи я не знаю,
Хтобъ здоймивъ ми зъ серця жаль!

2.

Покажіжъ ся красавичко
Хотъбы черезъ двери,
Най я твои кучерики
Спишу на папери!

Спишу твои кучерики,
Спишу чорні брови,—
Лишь ты зъ мене не насмѣйся
Зъ моєї любови!

Якъ-же серцю росказати,
Якъ го загрозити? —
Ой позвольже моя зоре
Въ себе надивитись.

3.

Хотѣвбы я, товаришу,
Рожеквѣтковъ стати
Ta въ городи миленькои
Цвисти-процвитати.

Можебъ мила, чорнобрива
Рожу пôдливала,

Пригорнула до серденька
Тай поцѣлювалася.

А чижъ е де бôльше щастя
На сѣмъ божомъ свѣтѣ? —
Тажъ одинъ ей поцѣлюнокъ
Ставбы ми на вѣки!

4.

Ой не смѣйся зъ мене друже,
Що я Ляшку полюбивъ;
Бо серденьку те байдуже,
Хто якимъ ся уродивъ.

Въ него е свои звычаи,
Свое право, свой завѣтъ,
А якъ любить, не пытає,
Що на тес скаже свѣтъ.

Якъ-же маешь му казати:
Тихо серце, не кохай! —
Лучше єго, пане брате,
Въ домовину поховай!

Тамъ не буде безталанья
Ни тяженъкихъ, гôркихъ сльозъ,
А тутъ єму безъ коханья
Вѣчна студень и морозъ.

Ой не смѣйся зъ мене друже,
Що я Ляшку полюбивъ,
Бо серденьку те байдуже,
Хто якимъ ся уродивъ!

НА - ПОТЕМКІІ.

(Продовженье.)

— А куда такъ женете, дядина? промовивъ
Телюкъ.

— А въ череду.

— Хто пасе череду?

— А е пастухъ громадскій.

— Маєте громадскій выгоны?

— Га?

— Выгоны чи е у васъ? пасовиско?

— Ка ма! куда козуля, ге, куды?

И жѣнка побѣгла на лѣво дорожевъ, щобъ за-
вернути одну корову, що не пѣшла за чередою.

— Матвѣю, слухай, Матвѣю, ге, — кричала она,
— а зачекай, заверни-по й мою худобу!

Одинъ зъ пастуховъ обернувшись, станувъ при
дорозѣ, спокойно плетучи собѣ плетѣнку на капе-
люхъ и чекавъ, поки жѣнка не пригнала свой товарь.

— Чого вы нынѣ Марино опѣзнились? запытавъ
Матвѣя.

— Охъ, клопотъ новый на позаранки. Вѣйтъ
приишовъ грабити за податки, а м旤 старый вже
давно ихъ поплативъ.

— Невно професорови?

— Аджежъ такъ! Або що?

— Те перше — то професорови на цїлара, а
теперь дайте въ касу.

Матвѣй всмѣхнувъся при тыхъ словахъ якось
дивно, глянувъ штудерно на Марину и на Телюка,
замахнувъ своимъ довгимъ батогомъ на козулю, та
побѣгъ за нею до череды, котру другій пастухи за
той часъ до пѣвъ села вже перегнали, прибираючи
новій пôдкрѣпленъ изъ кождои майже улицы.

— Що онъ казавъ? спытавъ Телюкъ, розцѣка-
вленный половичными слобвицами пастуха. Онъ стоявъ
неопадаль, прислушуючись все.

— Абожъ я знаю. Либонь каже, що професоръ
забравъ податокъ собѣ на цїлара, а теперъ мусимо
вдруге платити.

— Шо се за професоръ?

— А хто го знає. Заволока, наявся за писаря,
та все якось теперъ не такъ, якъ давно бувало.

При тыхъ словахъ дядина Марина тюпцемъ
пустилась въ доль улицю до недалекои загороды.

Телюкови хотѣлось щось болыше розвѣдатись;
онъ крикнувъ всѣльдъ еи:

— Чого вѣкаете? чекайте-по ще хвилинку.

— Годѣ, нема коли, якъ грабятъ майно.

И ще щось говорила она, но слобѣвъ вже не
можна було чути, за далеко була, и скрутила за шопу.

Не намышляючись багацько п ôншовъ Телюкъ за
нею, — тамтуда бо й найблизша дорога до рѣки.

За кôлька кроковъ несподѣвана суета откры-
лась передъ ёго очима. На вузонькомъ, гноемъ за-
киданомъ подвѣрью стояло людей зъ патеро. Двоє
зъ нихъ вчѣпилось за кожухъ, и тягло въ одинъ
бокъ, а зъ другого зъ всеси моци державъ якійсь
пристарковатый, троха лысий хлонь.

Бидно було, що добувавъ онъ всѣхъ силъ,
щобъ и на крокъ не поступити дальше и щобъ вдер-
жатись въ посѣданью хочь тои половины кожуха,
що мавъ въ рукахъ. Троха зъ боку стоявъ якійсь
буцѣмъ возынй, бо зъ урядовою цѣсарскою ша-
почкою, а при нѣмъ парубокъ; мавъ онъ на рамени
повно накладено рѣчей; та ще стоявъ якійсь пова-
жный высокий мужикъ.

— Ну, берѣть бо борще — заохочувавъ той
послѣдний, коли заздрѣвъ Марину, якъ влетѣла съ
поднесеною ломакою, — ще та вѣдьма перепинитъ!

— Вѣдьма! вѣдьма! — кричала Марина, — ще
ніхто не бачивъ мене на коцюбѣ, а ти що менѣ
за вѣйтъ! Краде и другимъ помагає красти, — то
роздбійникъ якійсь, не вѣйтъ! позаранки нападати!

— Тихо бабо, — упоминавъ той зъ урядовою
шапочкою на головѣ, а прегрубезною палкою въ
рукѣ, — тихо, бо попамятаешь рускій мѣсяцъ.

— Якъ я тебе попамятаю, то ажъ не будешъ
передъ собовъ свѣта божого бачити, — кричала
щоразъ голоснѣйше Марина, вымахуючи своею ло-
макою.

— Только не кинь той костуръ, то не одми-
жешься й за пôвъ року, — грозивъ возынй.

— Пусти!

— Пустѣть!

— А бий го, того злодїя, съпаку!

— Бий, бий!

Ще одна хвиля — а всѣ счѣпились и якѣбы
рухливый клубокъ гадинъ валялись и борикались на
земли; разъ те, разъ друге мигне на верхъ и зновъ
впаде на спôдь.

— „То экзекуція“, — подумавъ собѣ Телюкъ
и вступивъ на подвѣрье, щобъ розборонити розью-
шеныхъ.

— Гей люде, помѣркуйте, що робите, — не роз-
бивайтесь! — кричавъ онъ. Та дарма. Всѣ термо-
сились на земли.

Кровь потекла возыному, а Маринѣ пôвъ го-
ловы валило, вѣйтъ же зъ гоноромъ скопився и
сколовався за дверї кучї, а потомъ выбѣгъ на улицю.

Только той, що перше такъ зъ роспукою бо-
ронивъ насупротивъ тромъ свого кожуха (се бувъ
господарь обѣстя, чоловѣкъ Марининъ, Сафать
Маслякъ), побѣдоносно вийшовъ цѣлый съ своимъ
кожухомъ, — пôднявся и побѣгъ въ хату.

— Коралї, коралї, Марино — кричавъ онъ зъ
середини, — не дай.

Трохъ помочниківъ вѣита, нобачивши єго ма-
невръ, послѣдували примѣрови. На полі битви оста-
лись возынй и Марина.

— Десь дѣвъ мої коралї, собача кровь — кри-
чала она — 30 зр. мене коштують, — ге, де они?
бдаси? бдаси?

При тыхъ словахъ, клячучи, вхопила урядову
особу за боже пошите, и нуже бити и шарпати
по кешеняхъ. И возынй не щадивъ бабы...

Марина въ злости вхопила за полѣно — розма-
хнулася... Только Телюкови мôгъ возынй завдячити
свое житїе, ишакше булавъ го вбила. Телюкъ за-
державъ ю. Возынй вѣкъ на улицю. одгрожуючись
кrimіналомъ.

— Шо се вы собѣ наварили? запытавъ Телюкъ,

коли экзекуторы отказуючи и поправляючи свою одѣжь пошли улицею.

— А ты що за одинъ? чого хочешь? Може также закуцій?

Марина нагороджилась теперь до Телюка такъ само, якъ передъ хвилею до свого грабителя.

— Я не хочу васъ грабити, а боронити, та хочу, щобысьте якосъ по тихо залагодили, якъ Богъ приказавъ...

— Богъ не приказавъ грабити за невинне, идѣть собѣ съ Богомъ, не торкайтсѧ носа до чужого проса, Ахъ, коралъ мои, коралъ... и опаньчу взяли. Богъ бы васъ побивъ, розбойники!...

И Марина стала лаяти и плакати и руками роскладати, и грозити кулаками за грабителями.

Телюкъ стоявъ якъ оставлений на середъ малого, соломою и гноемъ натрушеного подвръя, тутже на помостѣ зъ дощокъ, передъ дверми до хаты.

— А за що васъ грабили? по хвили запытавъ онъ.

— Господь ихъ знае, обѣзвався Сафатъ, выходачи зъ хаты; — кажуть, що за податки, а я, якъ стой, все поплативъ давно вже.

— Та що, хочь бы й такъ, — не можна властямъ противитись. А знаете, що вамъ може за таке бути? рѣкъ и бѣльше криміналу!

— Ой паничонку, паничонку, вы, бачу, добрий чоловѣкъ, та кобъ вы знали, якъ то чоловѣка болить серце, коли видить, якъ за нѣшо єго працю ростягають! Податкѣвъ я пильную, якъ не знати чого, та десь имъ рахубы нема. Що заробишъ, загорюєшъ, те й обдай, а що й забирають весь добутокъ. Тяжкій теперь настали часы... годѣ прожити бѣдному...

Сафатъ говоривъ, мимо роздражнення, съ слѣзами въ очохъ.

— То той злодѣй, професоръ, — перебила Сафата Марина, — казавъ менъ Матвѣй Бобылякъ що йно, що то професоръ податки нашї забравъ собѣ.

— Що, професоръ? ахъ, та правда, я єму якосъ давъ въ осени...

И не намышляючись побѣгъ Сафатъ чимъ боршче на улицю, та гостинцемъ въ село и до школы, вѣдай такожъ на экзекуцію. Телюкъ бачивъ єго ще далеко, якъ зъ-за плотовъ мигала розченѣхана єго чуприна, якъ завернувъ за горбъ и зникъ. Тогдѣ вернувся Телюкъ и узрѣвъ за собовъ въ дверохъ купку дѣточокъ въ сороченятахъ. На лици они обгорѣлі ажъ жовті, зъ выстаючими повними животами, — та спозирали боязко на Телюка заплакаными очима. Головы ихъ блыщали ѡдь бѣлого, якъ прядиво, волосъ.

— Не бойтесь, дѣточки, я вамъ нѣчого не зроблю. Я не экзекуторъ.

Но дѣти (ихъ було четверо) якъ разъ кинулись усѣ въ хату, та що й стали плакати.

— Сказались! крикнула на зустрѣчъ Марина. Она пошла була за той часъ въ хату, — чого рипите? Послѣпли, не бачите, се якійсь панич.

— Не бойтесь, нѣчо вамъ не зроблю. О, бачите, ходѣть сюда, дамъ по крайцару на медовникъ, якъ до мѣста поїде мама, купить.

Телюкъ справдѣ пѣдойшовъ, переступивъ порогъ, винявъ пару крайцаровъ и подававъ дѣтямъ, що тулились до матери и закрывались спѣдницею.

— Подякуйте-жъ паничеви, — напоминала она, но дѣти ще крѣпче тиснулись до матери.

Телюкъ розглянувся по низькій, стухлой комната, — по те онъ головно й прийшовъ. Серце стисло ёму у груди, коли побачивъ ту нужду, яка прозирала зъ кожного кута та кѣлка хаты. Въ кутку, на покутю, стояла отчинена скриня, коло неї на ослонѣ пороскидувано було ще якесь лахматые, саме фантє — видно було, экзекуторы забрали, що лѣпше, а оставили нездале. Кожухъ ще валився на земли — пѣдлоги не було — той самъ кожухъ, що го выдеръ Сафатъ на подвръю. Въ другомъ кутѣ стояла роскінена постель — широка, зъ дощокъ, а мѣсто ногъ були дылій повкопувани въ землю. Нѣчъ займала майже третину хаты; на припѣчку було кѣлка мисокъ и горщикъ, такъ само зъ другого боку дверей у шафѣ. На стѣнѣ надь столомъ висѣли іконы Божої Матери и Спасителя, затыканій маемъ и квѣтами. Крѣзъ маленький доконця ледво вдиралось свѣтло, і такъ обгороджене близькою шопою.

Марина за той часъ втихомирила дѣтей, і стала роскіненій рѣчи прятати.

— Заграбили васъ, заграбили, — промовивъ Телюкъ повѣльно до Марини, мовъ бы свѣжо прийшовъ та пытався, здивованій неладомъ.

— Ахъ грабятъ вже сёго року щось третій разъ, і не знати що дѣяти, що робити, якъ прожити на тѣмъ свѣтѣ.

Рукавомъ протерла при тѣмъ слѣзы, що стали въ очохъ.

— А за що? мусите не пильнувати, що до васъ належить.

— Куды тамъ! зъ темного всѣ таки корыстають, а не знати, якъ боронитися. Ось, бачите паничонку, того року прописали мого Миколу до школы, — Марина троха одобрухалась тымъ певно, що видали широбѣсть у Телюка, — она взяла при тѣмъ за головку хлопака русявого, що ще найсмѣлѣйше притавився за спѣдницю.

— Ну помѣркуйте самі: зима, таке мале, безъ чоботъ, та де єму такъ далеко ходити, оно ще й букви не розбере... Жаль стало, іду до професора та прохаю, щобъ увѣльнивъ. „Дасьте корець жита?“ пытає онъ, „та корець пшеницї?“ — Господи милосердный, чогобъ чоловѣкъ не давъ, щобъ дитини дурно не морочили. „Дамъ“ кажу, та і Сафатъ за-

и́есь въ夜里, (такъ бачите штудеръ-професоръ ка-
завъ, щобъ нікто не бачивъ) разъ и другій по пôвъ
кôрця, — и увôльнивъ Миколу. Ну, та гадаете на
правду? куды! на весну, на самъ передновокъ сёго
року приходитъ вoйтъ, якъ ось нынѣ, и грабить,
каже, за кару, що Микола не ходивъ до школы.
Бачите, професоръ, чую, подавъ десь тамъ до рады
повѣстової, чи де — певно злодїй розлютився, що
не дались цѣлыхъ двохъ кôрцївъ. Ну, то маете разъ
грабили та ще й тогдѣ добре набили а взяли сви-
ту мою, подушки двѣ, Сафатову святочну шапку,
та ремень и щось приidyбали полотна. Заставили у
арендаря всѣ — и на нынѣшній день! А другій
зновъ разъ грабили зъ Суду за якійсь довгъ у того
таки арендаря, Брумка. Та ей Богу, доси не знаю,
за що властиво. Разъ мы взяли були у нёго 5 рень-
скихъ, та ôддали. Нічо! Брумко взявъ телицию на
заставъ, та и до нынѣ ю тримає и не гадає ôд-
давати. „Процесуйте мене“, каже, „мене судъ пе-
редавть, съ комісаромъ я взявъ, — не кравъ у васъ!“
Ну, и радьте: що робити?

— Та правда, чомъ кого не порадитись мудрого?
адвоката, або хочь до ксёндза пôшлибысьте.

— А то то, до ксёндза! нашї Егомость якійсь
дуже гонорнїй и знати нічо не хотять за якї пись-
ма судовї, — женуть... А небôщикъ, то правда,
часомъ що де написали, хочь не за дурно. „Помо-
люсь“, бувало кажутъ, „буде добре“, — ну треба
було дати буцївъ на службу. Сердечный бувъ не-
бôщикъ, покой ёго душї!

— А до адвоката чомъ не зарадитесь?

— Ходили, паничу! До адвоката у мѣстѣ мы й
удавались. Нараили якогось жида. Вдеръ, пся вѣра,
щось 5 сороковївъ и не помôгъ. Абрумко до ны-
нѣ смѣется. Ой бѣда, бѣда темному!

— Ну, бачите, самї кажете, що бѣда темному,
а не посылаєте свого Николу до школы.

— Эхъ, морока, не школа! Якъ ôнь ихъ вчить.
Больше посылає за водою або дрова рубати для
себе, за мясомъ до мѣста або й де инде, якъ у-
чить. Та й то голову завертає, все щось бе та ме,
зъ польска. Кажутъ, ôнь — професоръ той, мабуть
повстанець, а гадье таке, страхъ, бੇе зара.

— А маете якї паперъ судовий?

— Та десь есть.

Марина вытягнула звитокъ паперївъ зъ-за обра-
за и подала Телюкови.

Що разъ тяжне робилось єму на серци. Чи-
тавъ, та не розумївъ: ôнь думавъ о той превели-
кїй нуждї, яка насїдає зъ усїхъ бокôвъ на на-
родъ, хотївби ей зарадити, а тутъ въ поедин-
чомъ припадку не знавъ, що робити.

— Возьму сей паперъ, каже, якъ що дастися
зробити, напишу вамъ и дамъ. Ожалоюсь за васъ
за безправья.

— Ахъ, Богъ бы вамъ небо давъ, паничоньку,

за вашу ласку. Дай вами Боже щастя й здоровья,
голубчику!

И Марина взяла цѣлювати руку Телюка. Онъ
выхопився и выбѣгъ на двôръ такъ напруго, мовъ
бы боявся, щобъ стеля не завалилась.

— А кудакъ ити за вами, паничоньку? пытала
въ слѣдъ єму Марина.

— До Егомости. Нѣ, самъ прийду до васъ.

— Бôгъ заплати, Бôгъ заплати! кричала она еще
въ слѣдъ отходячому паничови.

VIII.

— Зосю! встаешь? а-ди якъ рано збрався твой
Телюкъ, — крикнула баритономъ тѣтка Анна зъ
свого покоинку до сусѣднёго, ôтки дався чути ше-
лестъ и — „Эхъ“, мовьбы хто протягаючись зѣ-
вавъ. Въ Зосиномъ покоинку ще панувала напôвъ
темнота, бо ôкно було щѣльно закрите густою за-
павшою.

— Що, вже вставъ панъ директоръ? — дався чути
миленький голосокъ Зосинъ. — Е-е...

Зося зѣвнула и протягнулась, а по хвили сон-
но додала;

— Ще рано десь?

— Рано? шеста доходить. Вставай, спюхо.
Панъ Телюкъ зъ година, якъ пôшовъ кудась до рѣ-
ки, певно купатись.

При тихъ словахъ тѣтка ввôйшла въ покоинку
дѣвчатъ, зняла заслону зъ ôkна. Ясне свѣтло такъ
и напруго вдерлось въ хатину.

— Правда, сонце зойшло!

Зося збрвала на рôвні ноги, одѣлась и хвиль-
ку стояла передъ зеркаломъ. Она протерла очи,
всмѣхнулась сама до себе, мовь любувалась своєю
красою.

— Воды мене; вмытись!

Тѣтка Анна по тихо шорхаючи пантотелями,
и ôмавляючи свои раний молитви, пôшла въ пе-
карню, а за хвилю внесла до покоинку Зосиного
стара, згорблена Гандзя велику мосяжну, блескучу
мъдницю, повну съ водою.

— Добрыдень, паниуню, — промовила стара зъ
выразомъ материной любови въ очохъ, — якъ ся
вамъ спало? Снилось що?

— Нѣ, Гандзю, не снилось нічо.

— А гостъ?

— Нѣ, Гандзю, ей Богу, нѣ. Я сказалабъ тобѣ
правду.

— Вмывайтесь, любо, чимъ борше. Вже верне
не задовго. Я только сама бачила, якъ вийшовъ
рано, дуже рано. Десь мухи не дали спати. Гар-
ненький собою, нема що казати, та чогось буцївъ
задуманий. Постоявъ на ланку и зойшовъ на улицю.

— Пôшовъ? а давно?

— О, кавалокъ вже. Що йно не видно. Вберѣтъ же ся, голубонько, красно.

Стара нянка поцѣлювала притомъ свою выхованку, що ю выкохала на своихъ старыхъ трясучихъ рукахъ, — и вдоволена выйшла до пекарії.

Зося въ мигъ скупала лице въ водѣ, згорнула розсыпавшеся свое довге, чорне волосе въ сѣтку, вдѣла кафтаничокъ бѣлый и выбѣгла черезъ кухню на подвѣрье.

Въ фортющѣ до саду станула, освѣчена по-внимъ промѣньемъ сонця. Якѣбы не то, що рухала голововъ, оглядаючись докола, можнабъ ю було принятии за мистецку статицю. Висока, смукла, вся въ бѣломъ одвѣвѣ чудно обивала она отъ поломаного сѣрого плota, отъ спорохнявѣльхъ стовповъ фортки, отъ брудныхъ пообсувавшихъ стѣнъ будынкѣвъ, отъ купы ломакъ и нарубаныхъ дровъ, порозкиданыхъ тутже передъ дверутнею, отъ густої зелени саду.

Ранній одвѣвъ той ишовъ ей дуже до лица, свѣжого, якъ той розвинувшійся пучокъ рожи. Дѣвочій бюстъ, тонка талія прихотливо зарисовувалася пôдъ вузкимъ кафтаникомъ. Очка смѣло и збиточно моргали довгими рѣсницами, стрѣляли кругомъ, они здавались жарющими вуглями, намѣщенными въ лиці статицї пôдъ двома чорними каблуками бровь, що мовь пьявки всались въ бѣле, гладке чоло. Гладка, иѣжна, прозорчаста була и вся кожа лица и шии; казавбъсъ — се оксамитъ дѣлікатный. Толькожъ оксамить — не рухливий, не всмѣхнется. Зося пôдняла руку до горы, притулила до чола надъ очима, щобъ охоронитись отъ напасливого сонця и осмѣхнулась.

Чудовий, чаруючій бувъ той усмѣхъ! А усмѣхнулась она толькожъ припадково, безъ пристрасти якогось глубшого чувства. Она взрѣла свого братчика високо на груші.

— Ярцю, Ярцю! — скрикнула весело и легкимъ скокомъ пôдѣгла въ садъ, — а чого ты спинаешься на дармо? беры ще й за два тѣждній не доспѣютъ. Добрій вже теперъ толькожъ цукровки.

— Тихо тамъ сиди — обоззвався зъ горы синтаксистъ менторскимъ голосомъ, цямкаючи грушки, — я вже лѣпше за тебе знаю, де менѣ шукати!

И въ доказъ свого знання збрвавъ троха жовтѣйшу грушку, прицѣливъ до ока, кинувъ съ синловъ и справдѣ потрапивъ Зосю въ саме чоло:

— На, пробуй!

— Ножбо, Ярку, якій ты незносный!

— А, а, що тамъ сталося? — буцѣмъ незнаничи о ѹо йде, пытавъ свавольный Ярко.

— Ажъ гулю менѣ нагнало! Пустый такій! Гнѣватимусь!

И Зося потерла обома маленькими своими ручками по чоївъ, гейбы шукала тои гулій.

— Абожъ я тому виненъ. Не пхайся, де трясуть грушки!

Ярко, сидачи на самомъ майже вершку сильно захолѣтавъ цѣлою грушю. Спало колька грушокъ.

— А що, зреїй? пытавъ зъ горы, не перестаючи Ѣсти.

— Чекай, чекай, скажу тѣтцѣ! Алежъ не тряси!

— Про мене, бѣжи, жени, лети!

— Такъ и пôду до тѣтки!

— А що, що тамъ такого хочете до мене? — дався чути въ фортцѣ грубый голосъ тѣтки, которая умысне выйшла за Зосею.

— На маєшь, про вогка бесѣда, а вовкъ тутъ; мрукнувъ пôдъ носомъ синтаксистъ, та и шурнувъ на землю, звинно, якъ вивѣрка.

— Онь кидає грушками на мене. Одною поцѣливъ въ чоло! — жалилась Зося.

— Неправда, неправда. Я потрясъ, а грушка сама злетѣла!

— Бачите, якъ потрясъ.

Она показала на чоло.

— Малабъсъ розумъ, Зосю, — промовила тѣтка, — ходишь не одѣта, якъ та проста дѣвка, та ще й съ хлопцемъ сварки заводишь! Онь бѣдняка, що ино приїхавъ, нехай побѣгає; а лазить по деревахъ, нехай лазить на зломану карку. Тобѣжъ що інакшого, не пристоить. Иди въ хату.

— Абѣ, абѣ, — передражнивався Ярко Зоси, почувши, що тѣтка взяла єго сторону, — а потомъ чимъ борше побѣгъ въ глубь саду.

— Та за чимъ пôду? пытала Зося.

— Слухай дѣвчино. Я вже тобѣ казала вчора, за чимъ. Якъ запаленѣлась вчора, коли прийшовъ Телюкъ? И ще що. Зъ нимъ мусинъ собѣ обходится інакше, якъ ти звичайно обходишься зъ молодими мушчинами: аля, баля, тере, фере... бачъ, онъ, хочь прудкій, але дуже статочний... Баналюкѣвъ му не плети, вдержуйся съ словами, якъ можешъ!...

Зося пильно, здавалось, слухала науки тѣтки.

— Видѣламъ вчора, — тягнула таяжъ дальше, — якъ кривився, коли що не по єго було. Потакуй єму, щобъ не вважавъ тебе за упряму. Онь троха зарозумѣлый на свою науку.

— Та добре вамъ, тѣтю, казати, — а якъ менѣ запертись часомъ того, що думаю?

— Га, якъ треба, то треба, — до часу хотъ. Такихъ пташківъ, якъ онъ, найлекше ловити. Ой Господи Боже, колько то я бачила такихъ. Знай толькожъ вдарити въ слабу струну, приподобатись и маєшъ го. Якъ я була въ твоїмъ вѣку, знала я кождому приподобатись, але зато роємъ бувало за мновь хлопцї...

— А я такъ не могу! — рѣщучимъ тономъ промовила Зося, которая вже напередъ знала, що хоче тѣтка розповѣсти про свои дѣвочій роки. — Щобъ я ще комусь приподобувалася? абожъ я що?

— Що? що? дѣвчина, звѣстно, проте и вважай, щобись вѣчно не дѣвувала.

— Абожъ я калѣка?

— О, о, дурна, — обурилась тѣтка, чуючись лично ураженою. Памятай собѣ добрѣ, я певно не говорю зъ злого серца: дѣвчина якъ той повѣй, що мусить овинутись о якесь бадилье, щобы бѣ землї поднятись. Сама въ свѣтѣ не устоитъ, не перебьется, леда маленький вѣтрець скине ю, потермоситъ. Опертись мусить она о сильне рамя мушкини. Таке вже еи призначеніе. А чимъ скорше то настане, тымъ лучше для неи. Нехай же зверне сама увагу мушкини на себе, нехай ёму приподобается.

Зося однѣкъ не слухала тыхъ слобѣ тѣтки, бо таяжъ говорила за гиѣвно. Впрочемъ Зося, мовь той степовий квѣтокъ, вылелѣяна середь природы людьми не дуже освѣченными, мѣжъ которыми стара нянѣка найбѣльше мала впливъ, сама безъ обширнѣйшихъ студій (она була ще давнѣйше всего щось два лѣтъ въ такъ званомъ конвиктѣ въ Станиславовѣ) — выробила собѣ свѣтоглядъ. Упертою могла она здаватись для тѣтки, но дѣйстно — була то сильнѣйша, рѣшуча молода натура, которая въ лѣтахъ тихъ найбѣльше потребувала провадженія. Еслибъ ю повела болѣше досвѣдчена рука, нѣжъ тѣтчина, та еслибъ она при тѣмъ почула матерну любовь — пошлабы певно дорогою правою, будабѣстъ найчестнѣйшио женциною на свѣтѣ. Безъ того же могла легко збочити, особенно, сли натыкала разъ и другій на такій перепоны, котрѣ еи не встремували, а тѣлько розъярували. Тѣтки она не любила, бо власне тѣтка ставляла ей перепоны, чрезъ котрѣ скорше чи познѣйше мусѣла она перейти. А выгравши разъ и другій справу противъ тѣтки, поставивши то и се на своїмъ, почула въ собѣ силу и дразнилась тѣлько новыми перепонами тѣтчими. О. Аполинаръ своимъ звѣчаемъ бувъ слѣпый и глухій, на всѣ такій перепалки донѣки съ тѣткою. Найбѣльше хибань, що старався часомъ погодити обѣ стороны. Не маючи бѣ батька того, чого сподѣвалась и чого бажала — отцѣвской порады, Зося не могла чути до нѣго нѣ щирои приклонности, нѣ глубокого поважанья. Рѣдній отець мовьбы не бувъ еи отцѣмъ.

За то цѣлою душою прилягла до тои одної душї, що ю щиримъ жѣночимъ серцемъ любила и матерно печаливостъ оказувала — до старої нянѣки, Гандзї. До неї привязалась она, єї одну слухала, въ еи слова вѣрувала. А баба Гандзя була душою и кѣстюми дочкию люду: вѣрувала такъ само въ церковного християнського Бога во св. Троїци, якъ и у всѣ поданья, вѣруванья люду, усѣ забонои. Свѣтоглядъ люду нашого передала она и Зоси.

„Голубонько, рыбоночко не выходѣть за нелюба, лѣпше вмерти, якъ зъ нелюбомъ жити“ шепта-

ла неразъ баба Гандзя Зоси и нѣхто не зважавъ на те, що собѣ тамъ шепчутъ нянѣка съ Зосею.

А молода Зося такъ и вѣрила, що „лѣпше вмерти, якъ зъ нелюбомъ жити“.

Чи то було зле? Розсудѣть самї.

Нагадала собѣ Зося про тѣ слова нянчинї и теперъ, и зъ внутрѣшнимъ обуренемъ отфукнула до тѣтки.

— Нѣ, не мое дѣло приподобуватись! Най кождый бачить и знає, яка я. Злюбить мене, а я ёго — ну и добрѣ. А вѣ — то падамъ до нуѓъ!

Зося на правду склонилась тѣтцѣ Аннѣ, бѣвернулась и побѣгла тюпцемъ въ садъ, на доль. На дармо кликала ю тѣтку на одну ще дуже важну научку. Зникла за густыми вишневыми и малиновыми кущами.

— Непорадна, непорадна зъ нею година. Треба буде инакше взятись.

Тѣтка Анна, киваючи головою и размышиляючи надъ тымъ, якъ именно инакше взятись до Зосї, повагомъ пoшла въ хату, лагодити сиѣданокъ.

А Зося за той часъ помѣжъ малиновой кущї, помѣжъ агрестъ, стежочкою збѣгла зъ горбка за стодолу, де стояли двѣ розлогї цукровки. Що ранку она тамъ забѣгала зъ часу, якъ грушки дозрѣли, щобъ ихъ найти въ високой травѣ колька, що спали за нôчъ. Сёго разу застала вже на одній грушѣ Ярко.

— Чого якъ сновида лазиши за мновь? запытавъ бинъ.

— Певно, якъ тобѣмъ сказала, де добрї грушки, кажешь, що лажу.

— Ая-я, сказала! покривлявся Ярко.

Зося схилилась и разгортала травицю и високу крониву.

— Стрясти? пытавъ Ярко.

— Не хочу. Будуть падати и пезрѣй. Такъ собѣ лучше пошукаю.

— Шукай, коли воля; шохай, якъ гоньча собака.

Однѣкъ Ярко на вѣтеръ говоривъ, а противно зробивъ. Зъ цѣлої силы потелепавъ гилею саме тамъ, де зхиlena шукала Зося. Грушки градомъ посыпались. Задуднѣла земля, задуднѣли и плечи Зосинї.

— А то вже годѣ дальше зъ тобовь выдержати, — промовила Зося, и мовь для укаранья Ярка, вхопила одну грушку и кинула до нѣго. Грушка пoдлетѣла до галузя и спала назадъ.

— А ще го разъ, а ще го разъ! передразнювався Ярко.

Зося усмѣхнулась.

— Но, но, збиточнику, чекай-но я поскаржуся пану директорови.

— Ой, ой, ой, гвалту того я и боюсь, — буцѣмъ плачуши смѣявся синтаксистъ.

— Но, но, побачимо. Але злѣзайно, тѣлько съ натрясь, буде для всѣхъ, позираемъ.

— А не скажешь пану директору?

— Нѣ, нѣ, только злѣзай.

— Чому нѣ? скажи, скажи!

— Хочешь? по то и скажу.

— Коли? заразъ?

— Коли ёго нема.

— Можетъ тебѣ ёго закликати?

— Закличь!

— Гопъ-гопъ! пане директоръ, сюда сюда!

Ярко сидячи высоко на груши мѣгъ видѣти каждого, кто йде дорогою. Груша стояла за столою, на горбѣ вже недалеко улицы, що вела до церкви. Онъ дѣйстно зазрѣвъ зѣ далека Телюка, що повольно, задуманый ишовъ селомъ, отъ школы.

— Чого рынишь, якъ навѣдженій? напоминала Зося.

— Го-говъ, директоръ! панье директоръ сюда, сюда. Безъ плѣтъ! грушки капитальній!

Ярко кричавъ добру минуту, а Зося гадала, що онъ жартує, про те и не переставала дальше въ подолокъ збирати грушки.

Наразъ затрѣщавъ плѣтъ за нею, въ пять кроковъ появився Телюкъ. Жахнувшись розсыпала все, що прозбирава.

— Овъ, шкода роботы, на що розсыпаете? промовивъ онъ.

— Налякалисѧ мене.

Телюкъ приступивъ близше и склонився.

— Чи я такій страшный?

— Певно — съ чаруючимъ, невиннимъ усмѣхомъ сказала Зося.

— А то чому?

— Чому? бомъ налякалася васъ.

— А то добрѣ! налякаламъся, бо страшный, — а страшный, бомъ налякалася.

— А такъ.

Зося чогось засоромилась, одвернулась, хотѣла йти, хотѣла и остати.

— А добрѣ вже грушки? — зачавъ по хвили Телюкъ, дивлячись на всѣ рухи Зосиній.

— Скушайте! выдивилсѧ на мене, якъбы хотѣли зѣсти. Берѣть радше грушку. На маєте!

Зося схилилась, підняла одну и подала Телюкови.

— Даю гарпенько. Буде дуже добра, бо зъ вашихъ рукъ.

И Телюкъ вкушивъ грушку. Зося не отповѣла нѣчого, она приклѣкла, призбирава троха грушокъ въ полу кафтаничка, и стала такожъ єсти.

— Ну що, Зосю, скажешь? — запытавъ Ярко, зсунувшись скучно по пні на землю.

— Ага, панье директоръ, — обѣзалась Зося до Телюка, и клячучи глянула своими повными жаркими очима. — Ярко мене два разы грушками вцѣливъ, ажъ гуза на чолѣ набивъ. Скажѣть му що, або й вкарайте.

— А що сказать? якъ укарати?

— Якъ? якъ самій найлучше знаете!

— Най перепросить?

— Добре, нехай перепросить!

— Ну, Ярку, що ты вырабляешь? ты завинивъ, перепроси!

— Якъ же перепросити? — запытавъ Ярко.

— Якъ? въ руку поцѣлюй! — сказала Зося, збрвась на рѣвнѣ ноги и съ каприсомъ наставила му руку.

Ярко зъ розмахомъ лопнувъ по нѣй, а самъ одбѣгъ о колъканася кроковъ, потомъ станувъ, одвернувшись и смѣясь.

— Ну, видите, видите, — жалобнымъ голосомъ промовила Зося до Телюка. Слѣзы привидѣлись єму въ еи очохъ — слѣзы болю чи гнѣву? Телюкъ безъ ваганья рѣшився за першими. Онъ глянувъ твердо на Ярка и покивавъ головою, а коли зновь подивився на Зосю, мовьбы го хто трунувъ, несподѣвано вхопивъ ю за ту руку, котра ажъ пашѣла ѡдь удару.

— Позвольте, я за нѣго перепрошу!

— Не хочу, то нїчого не значить! — и Зося вырвала руку, не давши єї поцѣлювати, — теперь два разы має онъ мене перепросити!

— Онъ и перепросить, — понуро промовивъ Телюкъ, завстыдавшись свого поступку, що унѣсся якимось чувствомъ, котрого собѣ не знатъ розяснити.

— Такой заразъ, ось иду — наспішиливо зъ далеку кричавъ Ярко и ще одбѣгъ дальше колъка кроковъ, мовь бы боявся якого атаку.

— А во, онъ бо изъ васъ смѣется. Не маєтъ звѣсмъ поваги директорской.

Зося сказала тіі слова такъ весело и съ та-кою наигривостю въ тої, котрый дуже вразивъ Телюка, бо єму зновь выдалось, що она зашутила собѣ зъ нѣго. Злоща!

— Алежъ я ту забавилася, тѣтя буде сварити. Не кажѣть же, що съ мене бачили!

Не давши и опамятати неповажаному директорови, при тихъ словахъ хутко побѣгла Зося, съ першу за Яркомъ, а потомъ стежкою підь горбокъ, межи вишини и на подвѣрье.

Телюкъ слѣдивъ за нею очима, поки не зникла за фортинкою.

„Чудно дивна собою! только . . . . безъ свѣтла, науки, наивна якъ дѣтина, и плаче и смѣется.

Такій выдавъ въ той хвили осудъ Телюкъ на Зосю, рѣжився онъ вже крихиточку ѡдь вчорашиенго, але все еще бувъ для неї не звѣсмъ прихильний.

(Дальше буде.)

ПРОСТАКЪ МУЖИКЪ и ЖИДЪ ХИТРЕЦЪ.

Горе мужикови, що впаде, хотьбы одинъ лише разъ въ руки громадского писаря; а коли той писарь ще въ злаждѣ зъ жидогою, то вже пожалься Боже такого мужика — нічого вже для нѣго гôршого й бути не може. Они єго вже доти не пустятъ зъ своихъ кôгтôвъ, доки зовсѣмъ не обнищутъ. Така то бѣда постигла и нашего Явтуха Бôвцю.

Спершу познакомився нещасный Явтухъ зъ волостнымъ писаромъ а то тогды, якъ стягали податки. По довгихъ и тяжкихъ трудахъ удаляся яко с навпослѣдъ сельскому начальству зобрati податки майже ѡдъ всѣхъ газдôвъ, кромѣ неприсутныхъ та бѣдного Явтуха. Отъ, напослѣдокъ, покликали Явтуха передъ писаря та старшину. Тутка онъ бѣдолаха не одно згбрне слово мусѣвъ мовчки выслушати. Два дни дали му ще до роздобутку грошей та до ѡддачи на податокъ.

— „Якъ только черезъ два дни не принесешь податкôвъ, — то лучше тобѣ й не жити на сѣмъ свѣтѣ,“ такъ пуджавъ Явтуха старшина.

— „Про мене“, раявъ му писарь ѡдъ себе, „хоть вкради, хоть ограбуй на дорозѣ жида, а менѣ щобъ за два дни були податки.“

Иде Явтухъ тихою ходою до дому та думку думаетъ а очи внуривъ въ землю.

„Почекай же, пакосный писарю, зроблю я по твоему!“ на-бстанку промовивъ онъ въ голосъ и ввѣйшовъ зъ улицї на маленьке, чисте и пусте подвѣрье.

Кромѣ нї старої нї нової хатини та маленького хлѣба не було бôльше нїякихъ будынкôвъ. За хатиною рôсъ маленький, вишневый садочокъ. Явтухъ ѡдининъ хатній дверї, постоявъ хвильку на порозѣ, обоздрѣвъ все у внутріи и осмѣхнувся... Въ комнатцѣ такъ, гейбы й на подвѣрью було пусто й чисто. На жердкахъ не висѣла нїяка одежда; одна-одињеїнька постель була застелена простымъ полотномъ; въ кутику на нїй лежала одна маленька подушинка. Столъ нїчимъ не бувъ накинений; лишень на по-ци видко було три горщики, двѣ миски та кôлька деревянихъ ложокъ. Противъ дверей на стѣнѣ висѣла ікона у великихъ довгихъ рамахъ, въ углѣ висѣла ще одна ікона.

То всѣ-нá-всѣ, що лише мôгъ заздрѣти бѣдолашний Явтухъ. Оглянувши всѣ свои статки-достатки онъ спокойно увѣйшовъ въ комнату.

„Гôренько менѣ, лішенько менѣ,“ промовлявъ онъ важко; „а все таки, пакосный писарю, я зроблю по твоему!“ проговоривъ уже смѣлѣйше.

Ранѣшня весняна мрака обоймала зъ усѣхъ бôкôвъ лѣсокъ на оповинчи ѡдъ Боблова, крбъ который ишла дорога до мѣстечка Воронївки. Въ томъ то лѣсѣ и при той дорозѣ зачавися за великимъ, густымъ корчомъ горѣшника и дожидавъ когось знакомый нашъ,

Явтухъ. Дивлячися на нїго нїхтобы й не повѣривъ, щобъ онъ мôгъ наважити щось лихе-чогане. Кругле, рôвне лице єго могло у каждого лишити хиба приятный ѡделѣдъ; въ лицѣ єго не доглянувбъсъ хитрощѣвъ а ажъ говорила зъ нїго простота; очи єго дивилися все ласково: въ нихъ яснѣла широстъ. Дѣйстно, бувъ то собѣ съ тѣломъ и душою добрячій чоловѣкъ. Теперка онъ сидѣвъ въ пôсадѣ и тревога обгорнула єго душу: пурхне десь шашка, онъ цѣлый задрожить и довгенько озирается довколо себе, поки зновь мало по малу не вспоконится. А се зновь щось за нимъ зашелестало: онъ напудився и обоздрѣвся позадъ себе; ось єму чомусь на гадку наплыло, що на нїго могутъ розбôйники напасті, а онъ самъ, гей розбôйникъ, сидѣвъ въ пôсадѣ. Отъ проѣхавъ попри нїго на простомъ вôзочку одинъ хлопъ, — видно до Боблова: Явтухъ ані ся кивнувъ; проѣхавъ другій, — Явтухъ не рухается. Но бачъ, напослѣдъ показалася кобыла худа, що ледве шкандібала и таскала за собою маленький, подертый та поломаний вôзокъ, на якихъ звичайно волочутся у насть зъ села въ село жиды, майстри на всѣ руки. На томъ вôзку сидѣли два жиды. Старшому було вже бôльше трицяті роковъ. Руда борода єго въ клинъ, острый нôсъ, низьке чоло и маленький очка, були якісь непевні.

Его звали: Шльомка Шнайдеръ. Другій бувъ молодшій братъ Шльомки. Якъ лише вôзокъ ставъ просто горѣшника, вискочивъ нагле Явтухъ зъ зâчайки и заступивъ въ поперекъ дорогу.

— „Тиру!“ запинивъ онъ худу кобылину.

— Ай вай! ай вай меръ! закричали перепудженій жиды.

— „Цитьте! — а нѣ, то такъ и розчерепашу васъ обохъ,“ крикнувъ зъ огрозою Явтухъ ще й замахнувся топоромъ.

— Ай, вай-вай! стиха вже застогнали жиды и стали головы ховати одинъ за другого.

— „Давайте сюда менѣ гроши!“ погрозивъ Явтухъ.

— Ей Богу, присяй Богу нема у насть грошей! я заразъ, якъ захочете, пане господарю, то и перехрещусь, що въ насть нема грошей.

— „Нема кажешь! — ось почекай: я якъ постинаю вамъ головы, то й самъ знайду.“ Съ тими словами онъ зновь замахнувся топоромъ.

— Ай! вай! вай! таки не на жартъ перепудився Шльомка: онъ хутенько всунувъ руку за пазуху и трясучись, наче въ пропасници, подавъ калитку зъ грôшми Явтухови.

Явтухъ спокойно взявъ калитку и ставъ таки заразъ рахувати гроши.

Жиды хотѣли рушати зъ мѣсця, но Явтухъ ихъ не пустивъ.

— „Стойте! ані зъ мѣстца!“

Жиды поглянули одинъ на одного и зновь дрожь ихъ переняла.

— „Та тутъ у васъ чимало таки грошей! Менѣ толькѡ не треба. Ось дивись“, каже Явтухъ, вытягнувши руку ажъ пôдъ самыи нôсъ Шльомѣ, „я взявъ толькѡ всёго дванацать карбованцівъ, а лишнїй ôддаю тебѣ. На, собачий сыну!“

Шльома захлани вхопивъ калитку.

— Ай! вай! — заговоривъ вже спокойнѣйше Шльома, — який вы дуже добрый чоловѣкъ; я такого и не бачивъ. Скажѣть менѣ, пане господарю, який вы на имѧ? Вы такій добрый, що ай!

— „А тебѣ на вѣщо знати мое имѧ? А хочешь — то й скажу. Мое имѧ Явтухъ.“

— Явтухъ! яке гарне имѧ! приговорювавъ облесливо жидъ, я щé знатвъ ôдъ оденъ Явтухъ! ôнъ такій добрый бувъ, який и вы. А який вы, пане господарю, на прôзвисько?

— „А тебѣ на вѣщо знати? Счезни геть зъ очей, а не то...“

— Ай вай, вай! — завайкали перепудженій жидки и Шльома боржй нагнавъ конину.

Явтухъ спокойно затóкъ тонбръ за поясъ и тихою ходою пустився навправці крòзъ лѣсъ до Боблова.

Який вже Явтуха не стало видко, жиды стали раду радити, що имъ тепер робити, та що починати? Не довго они собѣ головы й сушили а такъ красно си уклали, який и що мають починати, щоби не лише ôдбрати свои гроши, ба-ї ще добре схðснувати.

У змеркъ нашій жиды були вже въ Бобловѣ и довго о чѣмъ шваркотѣли зъ Янкелемъ, арендаремъ на боблівской коршмѣ. Ôдъ Янкеля вивѣдали они все, чого имъ було треба. Не вповѣши нїкому и слова въ селѣ, жиды погнали на цѣлу нôчъ свою бѣдну шкапину до Немерки, де було волостне правленье.

Довго о чѣмъ балакавъ Шльомка въ окремої, маленької комнатахъ зъ волостнимъ писаремъ. Ось, бачь, писарь вставъ зъ стôлця, заложивъ руки въ кешеній и сказавъ Шльомцѣ: „Дашь десять рублївъ, то кажу Явтуха арештувати, а не дашь, то який собѣ тамъ хочеш!... Я напишу о томъ до поліції, а тогды не лише пропаде твоихъ 12-ти рублївъ, но ще прийдется тебѣ докласти чимало...“

— Нѣ, нѣ, не треба! — затрїпався жидюга, — не пишѣть нїчого поліції, нїчого...

Жидъ-хитрецъ дуже добре знатвъ, що тогды его дѣло дѣйстнє моглоби пропасті.

— „Ну, то давай 10 рублївъ“ — заправивъ зновъ писарь.

— Дежъ я возьму, коли у мене толькѡ нема... Я маю толькѡ 5 рублївъ.

— „Давай пять!“

— Заразъ, заразъ! Я толькѹ пôду до своїй братъ, живо заговоривъ жидъ и вилетѣвъ зъ комнаты.

Незабавки Шльомка знову вернувся въ комнату зъ трирублевымъ паперцемъ въ руцѣ.

— Панъ писарь, не гнївайтесь... я, я не знатвъ, що

м旣 братъ мавъ толькѡ три рублї. Я вамъ потому ôдамъ два рублї, — суетився жидице.

— „Ахъ ты жидюго, жидюго! Дай сюда три рублї. Ожъ, я напишу „предписаніе“ сотекому, — лишь ты тамъ, знаешь, умѣй коло справы походити!“

Борзенько зновъ жидки вертали до Боблова съ радостними надబямі...

Цѣле село не могло дивомъ надивуватися, коли наразъ розшиблася вѣстка по Бобловѣ, що Явтуха Вôвцю арештували за грабунокъ жидовъ у лѣсѣ, до чого ôнъ самъ передъ старостою и сотскимъ чистосердно признався. Многій нїякъ увѣрити не хотѣли, щоби Явтухъ, той спокойній чоловѣкъ, котрого доси за такого честного въ селѣ мали, — та щоби ôнъ мôгъ на таке лихе дѣло наважитися. Однако всѣ доконалися, що то таки була правда.

Всѣ милосердилися надъ бѣднимъ Явтухомъ, всѣ жалували его. А кôлько вже перетерпѣла нещасна жїнка Явтухова, невѣста дуже честна и любяча свого чоловѣка? Тяженъко вбивалася она, ломила руки и горко-горенько плакала, сидячи у свого рôдного брата, Максима Стецюри.

— Братику м旣, соколе м旣, ратуй Явтуха, вызволи менѣ его, а нѣ, то... то... присяйбогу втоплюся! — молила заводячая бѣдна жїнка.

Тяженъко становилося всякому, коли глядѣвъ тогды на туту молоду и прехорошу жїнку. Жїнчинъ братъ и другій свояки та прихильники Явтуховї хотѣли го що силы ратувати. Однако хитрій жиды довго уширилися и немовѣто й чути того не хотѣли, щоби по домашному зъ Явтухомъ залагодитися. Навпослѣдокъ погодились зробити злїгоду, пôдъ тою вимовкою, щоби Явтухъ заплативъ крòмъ тыхъ 12-ти рублївъ, котрїй ôднявъ, 20 рублївъ имъ, та ще 10 рублївъ на писаря, старшину и сїльского старосту.

Максимъ Стецюра и другій свояки Явтуха стали просити ихъ, щоби хоть на половину зменчили свои жаданья; но жиды уперто стояли при своїмъ.

— Який вы собѣ хочете, такъ и робйтъ, упираюся Шльомка, а я все одно вамъ кажу, що який Явтухъ не выкладе менѣ сорокъ два карбованції, то ему не минути тюрми и Сибїрї.

Необавки явився въ Бобловѣ и волостный писарь. Задля бôльшого постражу ôнъ казавъ закувати Явтуха. Максимови Стецюрѣ ôнъ сказавъ, що погрòзы жидовскї не марнї: Явтухови не минути Сибїрї, який лише не загодить жидовъ.

Що ту порадишь? який горю запобїгнешь? Хочъ який убивалися, а нїякои не могли знайти рады прихильники Явтуховї. Напослѣдокъ, жиды самї показали имъ способъ: они уже пристали були взяти вексель на 42 рублї за порукою Максима и другихъ Явтуховихъ свояківъ. Такъ дѣло и залагодилося. Явтуха выпустили на волю.

Довго бѣдолаха-Явтухъ не мôгъ опамятатися зъ бѣдъ, що го такъ тяженъко постигла... Довго ходивъ

бнъ, гейбы згонися зъ розуму. Правда, онъ ще не піячивъ, але и до роботы гдно ніякъ взятия не мoggъ. Тяжко-важко жилося тогдѣ нещасной жїнцѣ Явтуха! Богато горя и безъ сїго нещастя судилось й перенести. Трохъ сыновъ и одну дочку вже поховала; послѣднїй дитинѣ не було суджено й пòвроку проглипти. Та всѣ тово переплакала-пережила безщасна! Печаль свою она заглушувала щоденною роботою... А вже послѣдне нещастье туй-туй булобъ єй вбило-доконало...

— „Жїнко, перестань, не плачь; ты мене своими слѣзми въ куски розрываешь, безъ ножа рѣжешь!“ — говоривъ разъ Явтухъ жїнцѣ.

— А чого ты все якъ причумленый ходишь, — ледве-ледве крбъзъ плачь прорекла, а слёзы єй ажъ душили.

— „Оксано! завтра возьмуся за роботу... Я завтра...“ и не договоривъ бѣдняка Явтухъ.

Оксана лише важко здыхнула.

Мало по мало Явтухъ ставъ приходити до себе. Робота ишла му зъ рукъ способнѣйше. Лише вексель на 42 рубл. не дававъ му разъ-на-разъ спокою. Онъ бачивъ добре, ѩо той вексель гризъ либоны чи не такъ само и его дѣверя, Максима и другихъ, ѩо за него ручили: то ще больше давило єго душу. Богато народумувався онъ о своїмъ безталанью, — та ѩо всякий раздумуванья поможутъ? Незнati було, якъ тово всѣ скончиться. Теперь давила го тяжка мўка а на будуще важке безконечне горе... Твердый многотерпеливый Ѣ нашъ християнинъ!

Шльомка Шнайдеръ ись своимъ братомъ такожъ не були спокойнї. Вексель на 42 рублї и Явтухъ не выходили й имъ зъ головы. Зразу они раздумували лише, якбы то здерти зъ Явтуха тѣ 42 рублї, но оттакъ заразъ жидовска захланиость не доволилася вже 42-ма рублями. Жиды выдумали новыі плянъ, ѩо, на горе усому селу, такожъ удався имъ дуже добрє.

Тихо, спокойно и скupo вечеряли разъ якосъ осіннього вечера по тяженъкъ дневныхъ трудахъ Явтухъ и Оксана въ знакомой намъ убогой комнатцѣ. Они хрупали сухарї розмоченї въ водѣ та дробнї зернята чоснику; у нихъ не було тогдѣ навѣть пушки соли въ хатѣ.

Тогда то въ Немѣрцѣ Шльомка дуже живо говоривъ о чѣмъ зъ волостнымъ писаремъ.

На другій день раненько встали Явтухъ и Оксана, та вже збиралися ити на поденщину, ажъ ту наразъ вѣгає въ хату Шльомка. Спершу онъ мявся, видко було, ѩо онъ не важився говорити при Оксанѣ, тому-то и выклікавъ Явтуха на дврь, ѩобы му щось нового вповѣсти.

Прибитый, понуривши голову увѣшовъ Явтухъ въ хату; Оксана, якъ глянула на нѣго, то ажъ ахнула.

— Теперь, ажъ теперь, жїнко, пропали мы, — сумно заговоривъ Явтухъ и звалився на лавку.

Шльомка зновъ заглянувъ въ хату.

— Чогожъ вы сидите дома?! — заговоривъ будь-то

приязно жилуга — бѣжѣть мерщїй до Максима... ѩе можна васть поратувати...

Мовь дитина маленька заплакала нещасна Оксана. Заразъ явився сотскїй зъ приказомъ ѡдъ волости арештувати Явтуха и приставити его въ волость. Тутки писарь заявивъ Явтухови, ѩо поліція провѣдала о томъ, ѩо онъ ограбувавъ у лѣсѣ жидовъ, та велѣла го арештувати.

— Ну, теперь тобѣ не минути Сибѣрь, закончивъ писарь и ѡдвернувшись ѡдъ Явтуха.

Швидко прибѣгли въ Немѣрку Максимъ Стецюра зъ однимъ приятелемъ Явтуха и зъ ними Шльомка Шнайдеръ, нібы адвокать. Довго, — ѩобъ, бачъ справу важнейшою зробити, — не допускавъ писарь до себе тыхъ, ѩо прийшли просити за Явтухомъ, та вже будь-тобы Шльомка причинився за ними, ѩо писарь вже геть згодѣ допустивъ ихъ до себе. Но писарь не давъ имъ навѣть говорити и объявивъ имъ выразно, ѩо теперь онъ не може нічого вже вдѣяти для Явтуха, бо самъ становий приставъ довѣдався о цѣлой той справѣ. Безъ піякои надїї вийшли ѡдъ писаря прихильники Явтухови, повѣривши словамъ писаря. Одинъ Шльомка не тративъ надїї: онъ все сугтився, все хмилався то ѡтъ писаря до Явтуха то ѿтъ Явтуха до писаря.

Наостанку съ солодкою усмѣшкою онъ подойшовъ дъ Максимови и запытавъ: „Ну щожъ вы придумали доброго?“

— Гмъ!... та тутъ и самъ чортъ нічого не придумає; — ѡдповѣвъ Максимъ.

— „А отъ я придумавъ. Идѣть до Явтуха, онъ вамъ роскаже, ѩо я придумавъ.“

Отъ, ѩо придумавъ Шльомка. Онъ спершу пра-вивъ у Явтуха 30 рублївъ за то, ѩобъ заспокоити ними поліцію и писаря, — а ѩо Явтухъ не мoggъ того гроша ніякъ роздобути, то Шльомка, якъ добрый жи-дище, нараявъ Явтухови продати ему самому хату зъ обб旣ствемъ и того оцѣнивъ на 100 рублївъ, такъ, ѩо Явтухови мавъ Шльомка всѣго-на-всѣго додати ще 28 рублївъ. Явтухъ запуджений дуже, приймився й того. Максимъ Стецюра зразу упирається, ѡттакъ мусївъ и онъ пристати, бо жидъ страшивъ, ѩо не толькѡ Явтухъ завдасть на Сибѣрь, але й Явтухового ручителя. Максимъ не па жартъ перелякався. Онъ знатъ се дуже добрє, ѩо жидъ всѣ зробити може.

Такъ збулися послѣдного свого притулочки Явтухъ и Оксана; такъ розсѣвся у Бобловѣ Шльома Шнайдеръ съ цѣлымъ своимъ гнѣздомъ...

Зъ российского переложивъ
Ром. Розм....

Руска народна поезія подъ взглядомъ прозодиї.

(Изъ розправы Олекси Тороньского.)
(Продовженїе.)

Скажу — дума все оповѣсть а не лишить нічо-го, ѩобъ догадуватись треба. Дума ѡдзначуясь також-

внѣшнимъ строемъ стиха, есть она ту цѣлкомъ свободна, не привязана до жадной мѣри, нѣ до сказаного числа слоговъ. Метлинскій зве стихъ думы свободнымъ, зближающимся до звонкой прозы. Головацкій каже, что укладъ стиха у думахъ есть широкій, якъ украинскій стендт, ясный и чистый, якъ днѣпрове небо, свободный, якъ душа козацка*). Максимовичъ ось-такъ говорить про думу: „Дума бдличається ѡдь другихъ украинскихъ пѣсенъ, рбжною и вольною мѣрою своихъ стиховъ, зложенныхъ зъ нерѣвнаго числа звучныхъ стопъ, и зъ неозначеного числа слоговъ (ѡдь четы рохъ до двадцати и болѣше)“. Въ думѣ надыбуемъ четырёхсложній стихи побѣчъ десято- и двадцатисложныхъ, и не лишь такъ рбжносложній стихи побѣчъ себѣ стоять, — но навѣтъ и римуются. Римъ есть майже все захованыи, однако знаходятся такожь стихи, котрѣ не римуются и. пр. въ 3. думѣ у Максимовича зъ 1849. р. умѣщеннѣй пѣдь написею: „Невольники“, стихи 5. 6. 7. 8. и 9. не маютъ риму. Часто римуются по колѣка стиховъ разомъ, ипр. у 1. думѣ у Максимовича зъ 1849 р. пѣдь написею: „Одѣздъ козака зъ родины“ римуются разомъ стихи 19. 20. и 21., а потомъ стихи 24. 25. 26. 27. и 28., — а вкѣнци три послѣдній стихи римуются такожь разомъ. Въ думѣ 2. у Максимовича пѣдь написею: „Тоска сестры по братѣ“, римуются зъ собою четыри першій стихи, и 13. 14. и 15. Лучится навѣтъ до десять стиховъ разомъ римованихъ. Зъ рѣдка лучится римъ осередній, якъ ипр. въ 29. стиху 4. думы у Максимовича, пѣдь написею: „Схватка козака съ Татариномъ“. Пересяченъ майже нїколи не має стихъ думы. Тымъ внѣшнимъ строемъ стиха рбжняться думы ѡдь пѣсенъ описныхъ великорусскихъ и сербскихъ, котрѣ задерживаютъ сказане число (10) слоговъ и пересѣченье. Що до числа стиховъ, рбжняться думы дуже мѣжъ собою, ипр. у Максимовича (1849) 5. дума (Козакъ Голота) мае 26 стиховъ, 4. (Схватка козака съ Татариномъ) мае 34 стиховъ, 3. (Невольники) 44, 8. (На смерть атамана Хведора Безрѣдного) 54, 10. (На чорноморскій походъ гетьмана Серяги) мае близко 440 ст., — у Антоновича и Драгоманова пѣдь ч. 44 вмѣщена дума (Буря на чорномъ морѣ) мае 171 ст., пѣдь ч. 35 (Побѣгъ трехъ братовъ изъ неволи турецкої изъ Азова) 222 ст., а пѣдь ч. 45 (Побѣгъ Самила Копки изъ турецкої неволи) 390 ст. и т. д.

Максимовичъ пише, что дума цвила въ XVI. и XVII. вѣку. Антоновичъ и Драгомановъ въ переднѣмъ словѣ до своего збрника „Историческія пѣсни малорусскаго народа“ пише ось якъ: „Въ эту же эпоху (въ концѣ XV. до половины XVI. в.) окончательно сложилась и характерная форма украинской думы. Если, какъ это вѣдми признано, дума украинская, по своему болѣе мѣрно-прозаическому, чѣмъ стихотворному изложению сходна съ словомъ о Полку Игоревѣ, которое можно назвать южнорусскою думою XII. в., не имѣвшо только ритму новѣйшей украинской думы, — то во всякомъ случаѣ характеристично, что нѣкоторые кобзари, доживши до нашихъ дней, называли всяку думу невольницкою пеаль мою (се невольница, пеальма настояща.). Вирочомъ и „Слово о Полку Игоревѣ“ есть па добрую долю сказаніе о неволѣ братьевъ Игоря и Всеволода у Половцевъ“.*)

* Три вступительныи преподаванія о русской словесности. Лѣвобѣ 1849.

*) Антоновичъ и Драгомановъ кажутъ, что, хотя нападъ Батія на Русь въ XIII. в. бувъ тяжкій, однако ажъ по занятію кримскаго Ханату (1475), Молдавіи и

Я уважаю думу за послѣднію прояву описовои добы поэзіи народнои. Звѣстно, що поэзія народна має такожь свої розвой историчный. Есть она стара, якъ самъ народъ, котрой, наколи стане жити, вже проявляє свои мысли и чутъя въ словѣ. Найстарша поэзія народна есть описна, бо народъ зѣстаючій на дитинчомъ степени умного розвитья, вражѣнья, якъ одержує, проявляє такъ, якъ отримує, нїчого въ мысли не задержуючи. Тай доба поэзіи описаної треває такъ довго, доки не настануть тревалі, закономъ ограниченнѣ односини суспольній, и народъ не іднeseсь въ умнѣмъ розвитью. Коли тое настане, рефлексія починає верховидити, уступає отвертостъ, пѣснъ опускає все тое, чого може догадатись, и спѣшишь зъ оповѣданьемъ іль концепіи. Коли описна доба мине, не вернесь вже нїколи. Таа описна доба тревала у народа руского довго, с. е. ажъ до XIII. в., хотій днъ бувъ часто зворушуваний, якъ ипр. черезъ принятие Христіянства, котре проганяло поняття поганьскій, а силувалось заступити христіянскими, познѣйше черезъ находы Татаръ, котрѣ палили мѣста и села, и людей забирали въ тяжкую неволю, — наконѣцъ въ вольній козаччинѣ виступує на послѣдокъ въ думы, однакъ вже не на довго.

(Конецъ буде.)

Справозданье Товариства „Сѣчъ“ у Вѣдни за рѣкъ 1875/6.

Товариство наше поставило себѣ задачу, подати своимъ членамъ способність розширити кругъ своего знанья, котре они на універзитетѣ позыскують только въ спеціальныхъ галузяхъ науки.

Читальня, вечери літературній, бібліотека зложена зъ дѣлъ всякого рода науки и літератури, и вимѣна гадокъ мѣжъ членами черезъ дебаты и розговори, служили средствомъ до висновенія той задачи. При тѣмъ піддержувало Товариство тѣсну звязь зъ рїднимъ краемъ, студіючу и стараючися познати нашъ народъ, его положеніе и потребы.

Товариство звернуло цѣлу свою увагу на читальню и бібліотеку, бо ѡдь гарного устрою ихъ залежавъ и розвой Товариства. И зъ задоволеньемъ можемо сказати, що наша бібліотека и читальня краще устроеній, якъ у всѣхъ ішшихъ славянскіхъ академичныхъ Товариствахъ у Вѣдни.

Въ читальніи були минувшого року слѣдуючі газеты и журнали:

- I. Науково-літературній: 1. Правда, 2. Другъ, 3. Газета школъна, 4. Вѣстникъ Европы, 5. Отечественные записки, 6. Древняя и новая Россія, 7. Русский Архивъ, 8. Педагогический Музей, 9. Дѣло, 10. Пчела, 11. Недѣля, 12. Молва, 13. Deutsche Rundschau, 14. Archiv fü Anthropolologie, 15. Ausland, 16. Jenaer Litteratur-Zeitung, 17. Magasin für Literatur des Anslan-

пївнїчного берега Чорного Моря черезъ Туркобѣ, стала доба, въ котрой мечь и неволя татарска найбѣльше гнетли Русь.

des, 18. Wiener Medizinische Wochenschrift, 19. Wiener Klinik, 20. Zeitschrift für das öffentliche und Privat-Recht, 21. Gartenlaube.

II. Політичні: 1. Нове Время, 2. Впередъ, 3. Набатъ, 4. Слово, 5. Русская Рада, 6. Старо Ослобождение, 7. Братство, 8. Gazeta narodowa, 9. Gazeta Lwowska, 10. Gleichheit, 11. Frankfurter Zeitung, 12. Die Presse, 13. Neue Freie Presse, 14. Augsburger Allgemeine Zeitung, 15. Tagblatt, 16. Politik, 17. Republique Francaise.

III. Гумористичні: 1. Fliegende Blätter, 2. Humoristische Blätter, 3. Neue Fliegende, 4. Floh, 5. Bombe, 6. Лопата.

Библіотека, котра виносить теперъ 885 дѣль въ 1307 томахъ, зболяшилася бѣтъ тамтого року за стараньемъ членовъ и прихильниківъ Товариства о 274 дѣль въ 383 том., за що имъ всѣмъ „спасибогъ“. Визначало въ сїмъ роцѣ зъ помѣжъ 37 членовъ 34-охъ а зъ нечленовъ 13-охъ и випозичено 734 дѣль.

Товариство урядило 15 вечерниць літературныхъ, на которыхъ читали сї пп.: 1. Останъ Терлецкій „Съчъ яко товариство літературне“, 2. Миронъ Зарицкій „Початки соціализму“, 3. Осипъ Мазикевичъ „Про повстанье землї“, 4. Петро Огоновскій „Дещо изъ Астрономії“, 5. Щастный Сельскій „Колька уступовъ изъ популярної Анатомії“, 6. Василь Санатъ „Про вѣтры“, 7. Григорій Цеглинський „Старойонській філософы природы“, 8. М. Зарицкій „Борба о істнованье въ товариствѣ людскому“, 9. Захарія Павлюхъ „Критика ѡдчиту п. Зарицкого (Б. о. в. т. л.)“, 10. О. Терлецкій „Дарвінізмъ и соціализмъ“, 11. З. Павлюхъ „По поводу ѡдчиту п. Терлецкого (Д. и с.)“, 12. Іванъ Горбачевскій „Объявили руху“, 14. Мандичевскій „О просвѣтѣ народа подъ зглядомъ правничимъ“, 15. М. П. Драгомановъ „Гоголь и его значеніе въ літературѣ“.

Такожъ урядило Товариство музикально-декламаторскій вечеръ въ память смерти Тараса Шевченка и колька вечерниць забавныхъ, а въ лѣтѣ проїздки по за Вѣдену, — и вислато телеграму до Праги въ день похороновъ Палляцкого и до Львова въ день роковинъ смерти Т. Шевченки.

Дальше видало Товариство сего року 4 книжочки поезій Шевченковыхъ для народу а именно: 1. Сотник, Марина, Титарівна, — 2. Княжна, Варна, Петрусъ, — 3. Неофіти, Марія, — 4. Відьма — и приготовило до друку другу часті „Історія Маркевича“ и „Популярну Анатомію“, написану членами Товариства, но не вспѣло ихъ видати за для браку грошой.

Вкінди скажати мусимо, що Товариство зносилося черезъ цѣлый рокъ изъ усѣма славянськими Товариствами у Вѣдни.

Рухъ касы Товариства.

A) Приходы:

Лишілося зъ тамтого року	169.68	а. в.
Вкладки членовъ	107.55	"

За винаймленье кабінету	33.50	а. в.
Зъ роспродажи исторія Маркевича . . .	50.20	"
" метеликівъ Шевченковыхъ . . .	9.22	"
Дарунки, продажъ газетъ и т. д.	40.51	"
Разомъ 410.66 а. в.		

B) Розходы:

Хата Товариства	200.50	а. в.
Пренумерата газетъ	72.41	"
Опалъ и свѣтло	26.10	"
Библіотека	48.87	"
Канцелярія	18.93	"
Вечеръ Шевченка	16.40	"
Вкладка до Товариства им. Шевченка . . .	10.00	"
Разомъ 393.21 а. в.		

Оттягнувши розхѣдъ бѣтъ приходу, остає готовыми грѣшми въ касѣ Товариства 17.45 а. в.

Товариство затягнуло у выдавництва творовъ Шевченковыхъ въ Празѣ позичку 614 зр. на передрукъ 4-охъ книжочокъ поезій Шевченка въ 18.000 примѣрникахъ и обовязало довгъ той сплатити по роспорданью згаданихъ книжочокъ.

Переглядъ маєтку:

A) Майно:

1. Готовыхъ грошей	17.45	а. в.
2. Майно репрезентоване книжками на- кладомъ Товариства :		
а) Історія Маркевича въ 790 пр. . . .		197.50
б) Метелики Шевченка въ 17,800 пр.	890.00	"
Разомъ 1104.95 а. в.		

B) Довгъ:

Довгъ выдавництва творовъ Шевченко- выхъ въ Празѣ за передrukъ четы - рохъ книжочокъ поезій Шевченка . . .	614	зр.
Оттягнувши довгъ 614 зр. бѣтъ маєтку 1104 зр. 95 кр. остає надвижки маєтку 490 зр. 94 кр.		

За уступаючій Видѣль:

Іванъ Горбачевскій	Петро Огоновскій
голова	секр.

До нового Видѣлу вибраї: 1. Іванъ Горбачевскій, голова 2. Петро Огоновскій, заступникъ головы. 3. Мартинъ Вербицкій, секретаръ. 4. Софонъ Недельскій, каслеръ. 5. Осипъ Мазикевичъ, 1-їй бібліотекарь. 6. Михайлъ Балтаровичъ, 2-їй бібліотекарь 7. Миронъ Яюсь.

ЛІТЕРАТУРНІ ПІСЬМА.

IV.

Наша поетична література, єи напрямъ та об-
щественна пôдстава. Безталанний, Тарасова нôчъ,
Іванъ Пôдкова та другї творы Ізидора Р. Пас-
чинского, ихъ стойкостъ поетична и языкова.

Во время оно чувъ я бѣтъ одного изъ нашихъ писателївъ тоти памятнї та характеристичні слова: „Та-
що того! Мы пишемо и працюемо дещо, — та все та-
ки й то правда, — що всѣмъ нашимъ письмамъ нестає
одного: основной гадки, — певнои разъ на всегда вы-

ткненои цѣли". Отъ се дойсна правда, — и може найправдивѣшъ зъ усѣхъ речень згаданого, у насъ досыть голосного писателя. Наша література а именно „стихотворна“, послѣдними роками зложилася на велику, ба може и надто велику илюстрацію до высказанои гадки. Бралижбося за шю люди, которымъ и не въ головѣ було, що література може де и якъ-годѣ стояти въ звязи зъ суспільностью, що повинна бути одгомономъ и зеркаломъ еи потребѣ, еи щирѣшихъ змагань и гадокъ. Пописувалися „стихами“ гімназіасты, котрѣ заледво вспѣли вынести яке-таке понятіе о ритмѣ, а которымъ першій лѣпшій текстъ моральныи изъ учебника „нравоученія“ дававъ тематъ до „поэтичнои пробы“. Богато було й такихъ, которымъ разъ або два удаляся случайно зrimувати пару стишківъ, та нужъ заразъ и давай окричувати себе поэтами. Стоитъ лишенъ переглянути рѣчики „Ластівки“, щоби переконати, колько тамъ недозрѣлыхъ умовъ складало свои ще недозрѣліші плоды, котрї тамъ фігурують дѣстодѣ-то „для забавы и науки“, а которыхъ найвластивше призначене повинно було бути „мышамъ на снѣданье“.

И отъ зъ того такъ богатого матеріалу корыстяющи, подаю вамъ, чеснѣ мои братя, — свои уваги надъ однімъ изъ многихъ авторовъ, котрого поэзіи становлять головну складову частъ „Ластівки“, — надъ Изидоромъ Р. Пасбчинскимъ. Та що, — скажете може, — по що намъ здалося, переслухувати ще разъ то, що вже й самі ажъ надто добре знаємо? Нѣ, не такъ оно. Изъ цѣлои товни писателей „Ластівки“ И. П. заслугує неперечно найбóльше уваги и задля своего первѣстного таланту и що важнѣше, яко характеристика цѣли групи тихъ молодыхъ „спѣваковъ“, котрї, якъ ще до недавна гадалось, своими вѣщими творами заллють нашу бѣду Галичину.

Изидоръ Р. Пасбчинскій выступивъ давненъко уже зѣ своими поетичными творами, въ которыхъ проявляючомуся его талантови недоставало ще всѣго того, що дає силу талантови. Передъ всѣмъ треба єму було науки щирои и справнои руки, котрабы повела го дальше. Но дѣло ішло куды инде. Наші газетарій, раді, що Изидоръ Р. П. заосмотрювавъ ихъ щоразъ новыми, досыть гладкими поезійками, печатали всѣ безъ розбору, та ще й хвалили талантъ и праце хлонця. Всякий, кто знає, яке повинно бути выхованье молодыхъ, горячихъ умовъ, пойме, куды мусѣла завести така робота. И. П. покинувъ школу и ставъ „рускимъ спѣвакомъ“. Року 1871 видає біль въ Коломыи свою „Думку на похоронъ сестрицѣ“ и колька менчихъ поезіекъ, — 1872 поему „Безталанній“ и „Тарасову нôч“ тамже, 1873 у Львовѣ „Небылицѣ-баналюки“, а 1876 „Івана Пôдкову“, всѣ осбѣнми брошурками. Ось, крімъ „ластівочныхъ“ стишківъ, та дейкихъ у Временному И. Ст. всѣ працї И. Р. П. Переїдѣмъ ихъ по порядку.

„Думка на похоронъ сестрицѣ“, — то, якъ сама надпись показає, стихъ на певный случай уложеній. Не въ гадцѣ менѣ отказувати такимъ стихамъ, по примѣру дейкихъ критикоў, всякої стойності. Нѣ, — слу-
чай чи не случай, талантъ правливый усыды себе за-
явить. Та го! У д. П. небогато таланту видно въ обробленю того такъ гарного предмету! Цѣль его по-
винна була бути, збудити и въ насъ жаль, сердечне
чувство, — и тогдѣ ажень его „Думка“ моглабъ була
мати тревалу стойності. Но замѣсть того авторъ сухо
оповѣдає намъ, що сталося, — уникаючи всѣго, що мо-
глабы придати бóльше интересу его творови. Просто-
та, неперечно, одна изъ найкрасшихъ прикметъ по-
зиі, — але зловъ простота а прозаична сухость, то та-

кожъ не всѣ одно. Въ загалѣ стойності „думки“ и при-
лученыхъ до неї поэмъ дуже мала и незначна.
Характеристична у той брошурцѣ „Песнь житъ“, —
де авторови и на гадку не приходитъ, що житъ, то дѣланье, то трудъ, а не просте везетованье, якъ отъ того
листя тихъ цвѣтівъ, съ которими авторъ житъ порбнue.

Сли щокаже намъ жалувати таланту д. И. П.,
ели що спонукало мене до перегляду цѣлои его поетич-
нои дѣяльности, — то его поема „Безталанній“, а радше
декотрій мѣсяця той поемы. Въ тихъ уже ясно проблем-
скую его талантъ природный и свѣжій, якъ свѣжа грѣ-
ска околиця. Та въ „Безталанній“ И. П. ставъ разъ
лишень на той висотѣ, на котру здужавъ дослатися
при своихъ звижненыхъ силахъ, — и оттакъ ніколи уже
на ню не пôднявся. Не говорю я ту про змѣсть поэмъ,
нї про еи проводні идею. Одно й друге не може встое-
ятись передъ судомъ критики. Говорю я ту лишь про
декякі образки зъ житъ, котрї менѣ подобалися въ по-
эмѣ. Особливо при конці веселье Юстины, — коротень-
кій, правда, уступъ, — но запевно найлѣпій зъ усѣго,
що коли-годѣ написавъ И. П., — каже намъ догаду-
ватися о его талантѣ зовсѣмъ не щоденномъ. Ось той
уступъ:

Рано. — До слобу — молодого
Нема ; сорока скрготить,
Княгиня за столомъ сидить
Позолочена жде на нёго ;
А его все нема й нема ! —
Кучить безъ нёго модода,
Та все въ кватыру позирае ;
Ажъ ту наразъ якъ не заграютъ
Его музыки на плаю . . .
Гудить лѣсами, по гаю
Голосъ веселый, а князь самъ
Мовъ потя летить на кони , —
Краса, подоба легинямъ ,
У срѣблѣ, злотѣ муштуки . . .
Князь на передѣ, а за нимъ
Сотка боярбъ, — прапорецъ
Дружбове червоный несуть ;
Скрипки, цимбали тиутъ, гудуть . . .
По заду мати та отецъ
Изъ старостами.

Звѣсѧ дымъ. —
Гукнула пушка — лѣсъ стремтѣвъ . . .
Князь — орель сизий — излетѣвъ
Долѣ городомъ; у воротъ
На вороненъкомъ вже стоить.
Молодый — князь; гость у гостину
До молодои, до Юстины.
Гость у гостину — не самъ съ собовъ :
А съ боярами, съ дружиновъ.

Сесь уступъ, гадаю, найкрасшій въ „Безталан-
ній“, — и дойстно біль повенъ оригінальности, по-
эзії и теплого чувства. Въ поемѣ крімъ нёго мало мѣщъ
стрѣчаемо подобныхъ, — хотъ все таки чутно ту ще,
хочъ недозрѣлій, — повѣтъ живого духа, молодого,
любячого природу серця.

Уже въ другомъ, майже ровночасно съ „Безталан-
ніемъ“ видаючи творѣ видимо глубокій упадокъ та-
ланту и оригінальности И. П.

„Тарасова нôч“ пôдъ ніякимъ зглядомъ не сго-
ить розбору, не заслугує на увагу. Велика исторична
подѣя, котру Шевченко обробивъ такъ природно и по-
тично, змѣнилася у И. П. въ сухе и несмачне оповѣ-
даннѣ, перерыване хиба смѣшними гримасами та розма-
хами самого автора.

„Небылицы-баналюки для забавы и науки“ выданы въ рѣкѣ познѣйше показываютъ тойже самый зѣпсутый смакъ автора, той самъ упадокъ его таланту. Они нѣ учать, нѣ бавлять, — а сли бавлять, то хиба може недостачею всякои мысли, всякои розумной подставы. Наведу „баналюку“ для примѣру.

Хлѣбъ за хлѣбъ.

На доброй паші зросла блоха:
Сто фунтovъ важить голова,
А нога кожда двадцать пять,
А черевце — сто пятьдесят.
Разъ блоѣ впала въ очи гнила —
А ѿ ше, — какъ, — за огни?
Така маленька, что ажъ вѣтыдъ,
Нею ся цѣлый сѣть мерзитъ...“
Втѣмъ комаръ съ стелѣ, якъ на збытки
До блоки гукне: „И вы гидкій,
Не треба було такъ тучитись;
Тфу! — днесъ вже годѣ подивитись!“

Розумѣете вы що зъ того? Я признаюсь, що я при тѣмъ всѣмъ, „аки табака“! Лишь отъ якъ може схарактеризувати „Небылицѣ“. Авторъ, показавши въ „Тарасовѣ ночи“ и „Безталаннѣ“ мизернѣмъ оповѣдачомъ, ту показавша ще мизернѣшимъ моралистомъ. Его Богъ-вѣсть якъ и до чого злѣпленій байки чваняются страшно-моральными сентенціями при кѣнци, — мовь мыши съ попричѣплюваными до хвостовъ дзвѣнками, котрѣбы слѣпый мoggь уважати за церковну процесію.

А щожъ сказати про его послѣдній, наймизернѣйшій твѣрь, — про бѣдного „Івана Пѣдкову“? Тутъ мусѣвъ и Шевченко и Згарекъ и народній думы (Маруся Богуславка), ба й Дѣдичкій (Народная історія Руси) подавати живцѣмъ кусники до той поэмѣ. Конечно, про поэмѣ або поэтичностъ, про якійсь артизмъ укладу, якусь плястику въ представленью, — ба, дуже часто й про здорову гадку й бесѣды нема. Тутъ уже може безъ заіканья говорити про „фактъ іатології поэтичної“. Признаюсь вамъ, щомъ читавъ „Івана Пѣдкову“ съ зацѣкавленіемъ для того лишенъ, щобъ слѣдити до якои степени непоэтичности и нелогичности зможе ту авторъ дойти. Хочете я наведу Вамъ деякій фразы и стихи, котрѣ найборще впадають въ очи. Ограничуюся, конечно, на кѣлькохъ, бо инакше прийшлобыся менѣ переписати цѣлого „Івана“. Овь вамъ примѣры:

До вен (Турки) прибувають, На свою прокляту, Гайдку, Еридку, Та завзята Поганку вѣру намовляють, — Курить люльку смачно. — Богомъ тверезають — Фурдигу огия дайте, Громомъ въ хмары посыпайте — Нехай знає Турокъ псина, Шо жіє ще Україна — Маруся бѣла якъ стѣна змарнѣла — Троинъ Яскій сребрений, Та ще золоченій, Шовкомъ перевитий, Каменемъ потбитий и пр. и пр.

Теперь поглянемо на языкову та граматичну сторону поэмѣ. Въ декл. заименника: биѣ, она, оно, у п. П. винительн. ей зам. ель, — у него находимо слово за словомъ дзвѣ одмѣннїй формы gen. именъ женск. рода, якъ отъ: доли и долль, — находимо форму хлоццѣвъ (chłopciow), хлоццѣвъ, и хлоццѣвъ, куди и куды, віютъ зам. выютъ, — біють зам. бьють, у него картина (das Bild) значить толькo що листъ и т. д.

Ось вамъ замѣтнѣйшій феноменъ изъ „Івана Пѣдковы“. Щожъ казати о поэмѣхъ его въ „Ластовцѣ“?

Ба, — ту биѣ заявивъ непослѣдне богацтво и розносторонність таланту. Находятеся межи ёго стихами пѣсній: школлярскій, научній, моральній, догматичній, астрономичній, географично-статистичній и. пр. о „св. Юрѣ“ де: „Найвишій нашъ Владыка“

Спѣва часто Службу
И має тамъ троинъ свїй

При нѣмъ суть Крылошане
И много, много ще

Христа воспѣває биѣ ось якъ:

Безъ начала, якъ Богъ Отецъ,
Якъ и Духъ Святый,
Воплотившися отъ Дѣви,
Но и прежде сїй,
Для нашого спасенія

Человѣчнися!

Русиновъ, ...

Воспѣвайможъ всѣ вѣрныи,
И поклонїмся, —
Бо взбѣде биѣ єще на крестъ
И смерть претерпѣть
Всѣхъ умершихъ, сущихъ въ
Темныхъ воскреситъ. [гробахъ]

І сумно, дуже сумно стає намъ бачити, що въ великомъ числѣ его поезій аби дзвѣ три були дѣйствими „поэзіями“! Одна лишенъ поэзіїка, „Вѣ касарни“, показує у автора проблескъ давнаго таланту. Наведу сесю коротеньку співаночку, яко найкрасшу изъ ліричныхъ пѣсень И. П., котра доказує, що шире, правдиве чувство ийколи не потребує штучної прикрасы, не потребує реторики и фразъ, по простымъ словомъ промовляє до серця. Правда, и сеся поэзіїка не всюди рѣвно викончена и гладка, — та щожъ дѣяти? Середъ половы и одно зеренце-зыскѣ!

Полягали, захрапали

Всѣ камраты,

Лише менѣ якось годѣ

Задрѣмати . . .

Клоню голову то підъ деку,

То підъ стѣну.

Годѣ съ сердечмъ погодити

Дивну змѣну . . .

Якажъ змѣна? Заразъ скажу:

Тамъ въ покою

Дома висѣть образъ Спаса

На-до-мию:

Вѣ головѣ ту — гверъ та шабля

Всѣ кладеся,

Тому, бачу, и сонь мене

Не береся . . .

І що згубило д. И. П.? Крѣмъ того недбалства формы и невыконченья змѣсту и друга ще рѣчъ причинила до его упадку, — а се звыхненѣ изъ народної дороги. Въ „Безталаннѣ“ єть сама природы рѣчей стоять биѣ на полі народнѣмъ, — и доказавъ, що лишь на тѣмъ полі мoggь дойти бѣльшого розвитку и докональности. Та жаль, що „баламутнї элементы звихнули и той его напрямъ, — и вже сїго року бачили ми д. И. П., якъ продуковався биѣ въ „Лопатѣ“ самими антінародними „разглагольствіями“.

Кончу свое письмо и не знаю самъ, чи можливий для д. П. поворотъ на праву, народну дорогу? Оставляючи те пытанье нерѣшенымъ, можу толькo заявити свое шире и сердечне бажанье, щобъ д. И. П. дѣйсно спостерѣгъ, куды може го завести tota стежка, на котрѣ теперь стоїть, — и щобъ вернувся назадъ тамъ, де жде го народъ и щира праця и щирѣ серця братерскій! . . .

БІБЛІОГРАФІЯ.

Руска.

Ізданія Общества имени Михаила Качковскаго Ч. I. За время бѣть 3. (15.) Мая до 3. (15.) Юнія 1876. (Тутъ умѣщены дереворитъ, представляючій осебу Качковскаго а іавкода напись: Общество Качковскаго.) За редакцію отвѣчає Д-ръ Евгеній Мироновичъ мѣстопредѣдатель Общества. Мѣститъ: Що для здоровъя чоловѣка конечно треба. (Написавъ д-ръ мед. Корнилій Мироновичъ). — Львовъ. — Въ типографії Старополіїскаго Інститута підъ заголовкомъ Ст. Гучковскаго. Сторонъ 1- 32 въ 8-ку.

— Изд. Об. им. Мих. Качк. Ч. 2. За время ѻть 3. (15.) Юнія до 3. (15.) Юлія 1876. — Дереворытъ — За ред. отв. д-ръ Евг. Мир. м. О. Мѣстить: Що для здоровья чоловѣка конечно треба. (Нап. д-ръ мед. Кор. Мир.) — Божій Судъ на незгоду. (Поспѣшн.) Написаѣ Володиміръ зъ-подѣ Галича. — Наши цишинари (кладбища) по нашихъ селахъ и мѣсточкахъ. М. К. — Впети изъ съдѣла Об. Им. Мих. Кач. — Любовь — Въ тип. Ст. Ии. Сторонъ 33—64 въ 8-ку.

— Изд. Об. им. Мих. Кач. Ч. 3. За вр. ѻть 3. (15.) Юлія до 3. (15.) Августа 1876. — Дереворытъ — За ред. отв. д-ръ Евг. Мир. м. О. Мѣстить: Горылка погибель людей и способъ, якъ еи изблѣгнуть. — Справоданіе центрального Вѣдомства Об. им. Мих. Кач. во Львовѣ, за время отъ 8. (20.) Января до 31. Іюня (12 аес.) 1876г. — Програма для генерального собранія членовъ Об. им. Мих. Кач. на день 10. (22) Августа 1876 года. — Вѣдомъ приходось и расходось Об. им. Мих. Кач. за время отъ 8. (20.) Ян. до 31. Іюня (12 аес.) 1876. — Любовь — Въ тип. Ст. Ии. Сторонъ 65—96 въ 8-ку.

— Изд. Об. им. Мих. Кач. Ч. 4. За вр. ѻть 3. (15.) Августа до 3. (15.) Сентября 1876. — Дереворытъ — За ред. отв. д-ръ Евг. Мир. м. О. Мѣстить: Горылка погибель людей и способъ, якъ еи изблѣгнуть (конець). — Любовь къ Отчинѣ. Написаѣ В. Ружинецкій, священникъ изъ Струтиня ижинскаго. — Якіи малоть бути наши хаты (домы)? М. К. — Впети изъ съдѣла Об. им. Мих. Кач. — Любовь. — Изъ тип. Ии. Стар. Сторонъ 97—128 въ 8-ку.

— Изд. Об. им. Мих. Кач. Ч. 5. За вр. ѻть 3. (15.) Сентября до 3. (15.) Октября 1876. — Дереворытъ — За ред. отв. д-ръ Евг. Мир. м. О. Мѣстить: Любовь къ Отчинѣ. Нап. В. Р., свящ. изъ Ст. иж. (Конець). — Продана кося (Поспѣшна Евгенія Згарского). — Где-ющ о поженности рослинныхъ страстей. П. В. — Помощь для скота. М. К. — Впети изъ съдѣла Об. им. Мих. Кач. Любовь. — Изъ тип. Ии. Стар. Сторонъ 129—160 въ 8-ку.

— Изд. Об. им. Мих. Кач. ч. 6. За вр. ѻть 3. (15.) Октября до 3. (15.) Ноембря 1876. — Дереворытъ. — За ред. отв. В. М. Площанскій, мѣстопредѣдатель Общества. Мѣстить: Дарунки. (Поспѣшн. Евг. Згарского). — Колька слово о садахъ. — Где-ющ о Читальняхъ М. К. — Впети изъ съдѣла „Об. им. Мих. Кач.“ — Любовь. — Изъ тип. Ии. Стар. Сторонъ 161—192 въ 8-ку.

— Письма К. Н. Устияновича — Часть II. — Олег Святославич Овруцький з думою Святослав Хоробрий в місто пролога. — Накладом дра Корнила Сушкевича. — У Львосї 1876. — З друкарні Товариства Імені Шевченка під зарядом Фр. Сарницкого — Сторонъ 185 въ велику 16-ку. Цѣна — кр. а. в. Достати можна черезъ Адміністрацію „Друга“ и въ Товариствѣ „Просвѣта“.

Российска.

— По вопросу о малорусской литературѣ — М. Драгоманова. — Zur Frage von der Kleinrussischen Literatur M. Dragomanow. — Вѣна 1876. — Складъ у Carl Helf, 6. Kärtner-Ring 6. — Въ болгарской типографії Janko C. Косачеса, Вѣна. — Сторонъ XIV + 65 въ малу 8-ку. Цѣна 75 кр. а. в. — Достати можна чрезъ Адміністрацію „Друга“.

— Малорусская народная Преданія и Разсказы. — Сводъ Михаила Драгоманова. — Издание Юго-Западного Отдѣла Императорскаго Русскаго Географическаго Общества. (Изъ III. т. Записокъ Югоз. Отд.. и проч.) — Кіевъ 1876. — Сторонъ XXV + 434 въ велику 8-ку. Цѣна 2 рубл., съ пересылкою 2. рубл. 50 коп. Достати можна въ книгарняхъ Луки Ильницкого въ Кіевѣ и у М. Стасюлевича въ Петербурзѣ. (Вас. Остр., 2-я л., 7.). Се дѣло есть, якъ бачимо, прилога до III. тома Записокъ, которая вспѣла выйти якъ разъ передъ дурнымъ указомъ, а самыи томъ зестався перерубанимъ. Окремо зъ него выйшли два рефераты п. Руссова підъ заголовкомъ:

— Русские тракта въ концѣ XVII и началѣ XVIII вѣковъ и нѣкоторые данные о Днѣпрѣ изъ атласа конца прошлаго столѣтія. Сторонъ 47—150 съ картою.

НОВИНКИ.

— Выдѣлъ Товар. „Академич. Кружокъ“. Въ складѣ Выдѣлу Товариства „Академической Кружокъ“ выбраній на рѣкъ школьный 1876 тов. Леонидъ Заклинскій, філософъ, предѣдателемъ; Андrey Павлишъ, правникъ, заступникомъ предѣдателя; Иванъ Мандичевскій, правникъ, касіеромъ; Осинъ Бѣлинскій, філософъ, контролеромъ; Б. Старецкій, філософъ, библиотекаромъ; дальше тов. Василь Волошинскій, філософъ, Иванъ Кичъ, філософъ, Константина Бобиковичъ, філософъ, Юліянъ Дольницкій, філософъ, Дѣдошакъ, правникъ, Гладиловичъ, філософъ. Заступниками К. Бандровскій, правникъ, Ярема, правникъ и Гліджукъ, правникъ. Выдѣлъ укончили тувавшись выбравъ секретаромъ тов. Василя Волошинскаго.

— Вечеръ музыкально декламаторскій въ память Михайла Качковскаго обѣвся днія 19. с. м. въ сали „Народного Дому“ заходомъ Выдѣлу Тов. „им. Мих. Качковскаго“ за підмогою Союза „Народного Дому“. Програма вечера була ось — така :

1. Вступна рѣчь мѣстопредѣ. „Общ. им. М. Качк.“. 2. Счастъ намъ Божіе, пѣнь народна въ сопроводѣ фортепіано, отпѣваеть хоръ. 3. „Фантазія“ и „Спльв нимфъ“ Толева, отиграеть на цитрѣ г. С. 4. „До Руси“, стихъ, выголосить мальчикъ А. В. П.; 5. „Фантазія“ Ф. Байера, отиграеть на фортепіанѣ мальчикъ Д. Л.; 6. „Спльв настушки“, ідилю Ю. Шульгофа, отиграеть на фортепіанѣ тотъ же мальчикъ. 7. „Сонъ князя“, стихъ, выголосить г. Ст. 8. Дуэтъ „Не чужого мы бажаемъ“, муз. Вербицкого, отпѣваютъ гг. М. и М.; 9. „Господъ проспѣшиеніе“ исаломъ, четыреголосный концертъ, муз. Бортнянскаго, отпѣваеть хоръ. 10. „Розлуга съ любкото“, Гатербурга, отиграеть на цитрѣ г. З. 11. „Три думки“, отпѣваеть съ акомп. фортепіанія д-ца С., ученица г-жи Праунѣ, 12. „До русской братіи“, стихъ, выголосить г. П. 13. „Завѣщаніе“ Т. Шевченка, соло въ сопроводѣ двохъ хоровъ и фортепіано; отпѣваеть г-нъ М.

Закімъ выскажемо колька увагъ своихъ що до выполнанья деякіхъ точокъ сеи програмы, скажемо дещо въ загалѣ про сей вечеръ. Перша рѣчъ, що певно кождому мусѣла впасти въ очи, була та именно, що на вечери за богато було Польши, либои чи не больше якъ Руси. Непримено то дуже, якъ на рускомъ вечери креѣла позаѣда панство вельможне и цвенькотить по ляцки та крутатъ носомъ, що ось то оно не розумѣє, по якому то всѣ говорите та спѣваєте.

Не соромъ же то для тихъ що постановили отсвяткувати вечеръ въ память Русина-патріота, та въ своихъ бесѣдахъ, декламаціяхъ говорять о згодѣ, проганяютъ незгоду за всѣ горы и рѣки — а спросили си до салі не Русинѣвъ а Ляхѣвъ! Они передъ ними за згодою плачутъ! А мы знаємо богато такихъ поважанихъ, честныхъ Русинѣвъ, котрій повинніи були удостоитися той „великої ласки“ у пп. уряджуючихъ вечерь, щоби були запрошени...

Алежъо незнati чому, не було нї одного зъ нашихъ высокихъ достойниківъ духовныхъ зъ св. Юра, та кромѣ З телеграмбъ бѣль молодежи академ. (бѣль „Основы“ и „Буквины“ у Вѣдмита „Союза“ зъ Черновець) прийшовъ только 1 телеграмбъ бѣль И. Я. Лукашевича зъ Хотелича. Чи вже жема больше тає зовимыхъ „твѣрдыхъ“ на Руси, де они дѣлисѧ?

„Слово“ (ч. 126.) мовить, що вечерь выпавъ добре „вообще и во частности“. То правда, що „добрanna публика“, якъ каже „Слово“, всѣ приймала „громкими и щедрими и голосными и са-мъми сердечнѣйшими рукоплесканіями“, но „рукоплесканія“ звичайно щедрі на усіхъ рускихъ вечеркахъ! Та не всѣ правда що на весѣлью плещуть!

Отъ, скажемо примѣромъ про спѣвъ „д-цы С.“, котра мала після програмы спѣвати три думки. И дѣйстиво отпѣвала она на-передъ думку зъ польского переведену (Ku zachodniej patrz stro-enie) — а дальше зъ россійскаго Сарафанъ. Обѣ тѣ думки д. С. отпѣвали приятнимъ и сильнимъ голосомъ. Публика жде нетерпливо, що прииде на третє мѣсце... Ажъ ту п. С. зачинає спѣвати пѣсню народну: Бѣдумъ собѣ купила. Кождый Русинъ засоромивсь

самъ передъ собою, слухаючи, якъ на вечери въ память Мих. Качковского и. С. вытигала та маркувала мѣсяця пїсні:

„И кривый и елѣпый;
„Ще до того горрбатый;
„Якъ ся стане тррѣпотаати...“

А публика радувалася, плескала та кричала: „фора, фора!“ П. С. выходитъ зновь на сцену и въ друге стає тягнути *Бѣдумъ* собѣ купила.

Мы не дивуемся и за зле не беремо П. С., що она именно тоту пїсню народну спѣвала, бо она, здається, того спѣвала, що єй комітетъ припоручивъ — але дивно намъ, що комітетъ не м旤ъ знайти отповѣднійши вечерови и красної народної пїсні. А ихъ є толькъ прецѣнь!

Для Польщи, що прийшла надивитись, якъ Rusini котрого-мїтїја сїє, було се въ радость, — но для Русиновъ було то немило. А ч. рецензентъ въ „Словѣ“ тѣшится и каже наивно: ...что отличная пївица сїя принуждена была повторити третью думку (?) „Бѣдумъ собѣ купила“.

Коли вже бесѣда о спѣвѣ, то мусимо сказати, що найлучше сподобалося намъ бѣспѣванье хорошого дуэту: *Не чужого мы бажаем* (стихъ Вол. Шашкевича гл. Зільникъ, Львівъ 1863. ст. 14.; муз. Вербицкого). Приємный голосъ ип. А. и М. кождому мусѣвъ сподобатися. Та не знаємо, чому то спѣваки текстъ змѣнили. Де було въ текеть „Украина“ то спѣваки тамъ проказували „Словенщина“, а де було „козаченъку“, то тамъ спѣвали „мой молодче“. Чи то можна такъ безпотребно текстъ змѣнити? Чи то може „по хвонетицьки“ *Украина* — „по этимологичному“ *Словенщина*?

Пїсні *Счасть намъ Боже*; ісаломъ *Господь проспощеніе* и *Завѣщеніе* Шевченка бѣспѣвавъ хоръ підъ проводомъ п. Ч. добре. Замѣтити треба, що до хору входили бурсаки Ставр. Инст. П. З-ому гра на цитрѣ ишла яко се не смѣло — видко, що п. З. першій разъ виступавъ передъ ширшою пубlicoю.

Вступна рѣчь п. Площанського „сообщена“ въ „Словѣ“ ч. 127.

Скажемо теперъ що колька слівъ о декламаціяхъ, которыхъ було три. Стишокъ *До Руси* бѣдекламувавъ малчикъ А. В. (Ілощ.), якъ на свїй вѣкъ, дуже добре. Друга декламація *Сонъ князя* хотій не зовсїмъ удалася, то прецѣнь показалося, що п. Ст. бувби спосѣбнимъ при смѣлѣйшої, совѣтній критицѣ вивязатися похвално наївѣть зъ тяжшої декламації, однако *Сонъ князя* бѣдекламувавъ п. Ст. занадто вже тихо, та гестикуляція и рухи его немѣркований борше придавалися до сцени театральнои, анжѣль до декл. вечера. Та все таки про тоти хибы декл. *Сонъ князя* вишала о много лучше ѡдѣ декл. *До русской братіи*, которая хиба підъ зглядомъ змѣсту свого могла зробити вражѣнье на присущихъ. Замѣтити треба, що у нась въ загалѣ теперъ нема добрыхъ декламаторївъ. У нась по рускихъ домахъ не учуть дитини ѡдѣ малечку декламації. Оттакъ ще руска дитина въ школы. Професоры наші хотібы й по гімназіяхъ не дуже тамъ звертають увагу на добру декламацію. Учителі по большої часті вдоволяються тымъ, якъ дитина витвердить та виріциту вѣдъ зъ памяти безъ голосуданеня, безъ запинки на одвѣтній мѣсці, безъ модуляції голосу, щоби лише слово въ слово. А нїчого вже и говорити про дѣвчатъ — для нихъ Русини ще не мають школы для основного науково-образованія. До одиної семинарії учительской у Львовѣ повини-нибы горнутися, поки своя яка школа буде.

Що до вечера самого, то се годите, щоби память Михаила Качковского товариство его имени обходило, — и мы дожидаемо, — що Выдѣль на будуче такъ до уряджуваныхъ вечера и виконуванья поодинокихъ нумеровъ якъ и до участія въ самомъ вечерѣ всѣхъ Русиновъ поклонче.

Содержанье. Зъ „Альбома“ Вол. Б. ; На-потемки (даліше); Простакъ мужикъ и жіль хитрецъ; Справозданье Тов. „Сѣчъ“; Руска народна поезія підъ взглядомъ прозодії; Літературній письма; Бібліографія; Новинки.

Выдає: „Академіческий Кружокъ“. — За редакцію отповѣдає Андрей Павлишъ.
Зъ друкарнѣ Товариства імені Шевченка — підъ зарядомъ Фр. Сарницкого.

— **Уваровска премія.** Петербургска Академія Наукъ назначила нашимъ землякамъ іп. Антоновичови, професорови исторії въ Кіевскому універзитету и Михайлова П. Драгоманови, магістрови тогоже універзитету, Уваровску премію въ сумѣ 500 рубл. за виданье звѣстного дуже пїнного дѣла: „Историческая пѣсни малорусскаго народа. Томъ I.“ Всѣхъ дѣль по мало- и великорускїй исторії надбелоно на конкурсъ 13 а дѣстало премію толькъ 6. Но туємъ сей фактъ уже хочбы и для того, що въ теперїшній особливо часы, се свого рода смѣлостъ, що Петербургска Академія дала Русинамъ-Українцямъ таку премію.

— **Рускій народный театръ** завитавъ донѣрва въ Суботу мин. въ мури нашого города и зъ днемъ завтрїшнімъ с. е. 28. лат. розпочинае пикль драматичнихъ представлений, которыхъ буде толькъ 12. Репертоаръ, о колько довѣдуемся, буде больше менше ось — якій: Ольга, (Яблоновскаго), Забобонный скунецъ, Перше по-вмирили, Гаркуша, (Стороженка), Поломане житє, Тымко Капраль, Ярополкъ (К. Н. Устяновича), Гнатъ Приблуда (Изидора Воробкевича), Смѣховани (Острівскаго), Шельменко-наймитъ, Довбушъ (Федъковича), Сватанье на Генчаровцѣ, Донъ Цезарь de Базанъ и т. д. — Вілетовъ на мѣсяц сидячій дѣстати можна въ Товариствѣ „Руска Бесѣда“, у п. Дымета, въ книгарнѣ Ставрогійскай а вечеромъ при касѣ.

— **Выставка часописей, власноручїй и рукописей въ Праздѣ.** Товариство ческе „Typograficka Beseda Pražska“ лагодить выставу часописей, власноручїй та рукописей у Праздѣ. Ученій мужж рїжныхъ наредовъ надсылають вже богаті матеріалы до того. Такъ понадходило вже богато зъ Италії, зъ Іспанії, зъ Копенгагену, Липска и Баварії. Самї же Чехи, чи то на родинѣ живущи, чи по за границями еи, збирають вѣдъ, що ту належати може дуже пильно. Мы дожидаемо ѡдѣ нашихъ ученыхъ мужжъ, що и Русь буде тамъ одвѣтно заступлена. Крил. Петрушевичт, проф. Дръ Шараневичъ и Дръ Омелянъ Огоновскій, проф. Партицкій не ино що дуже богато видають и рукописей у себе мають, а такожъ съ книзборами и архивами тутешними добре обзнакомленї, — такъ що и могли бы влагодити збронникъ рукописей, дебы и орнаментичне письмо наше середніхъ вѣківъ видко було, и доказы бы були, якъ вправно и якъ богато Русини писали, хочь такъ часто Татарва нападала а безъ неспокоївъ и войнъ майже не обходило. Дещо є вже й готове. Власноручье Тараса Шевченка, що хоронится въ бібліотецѣ „Народного дому“, кроме того маемо вже видали передъ колькома роками автографованій підписи Шевченка, Хмельницкого, Дорошенка, Яхимовича и проч., — въ бібліотецѣ „Пробѣгѣ“ хоронится рукопись Маркіана Шашкевича, а родина тогоже якъ и родини Скоморовскаго, Могильницкого, Вагилевича, Вербицкого и другихъ, находячихся у нихъ рукописей нѣ дмовлять. — А стоялоби такожъ працї, показати разъ свѣтови збронникъ вѣківъ рускихъ часописей, що зачавши ѡдѣ видаюто въ роцѣ 1846. Осіпомъ Левицкимъ чзвъ Шкла „Бібліотеки бѣдъ духовныхъ“ ажъ до сего часу на Руси виходили. А чайже до Архивѣ „Дому Народного“, „Ставрогій“ „Капѣтули Митрополичои“, „Васильянъ“ зайти тымъ ученымъ буде вольно.

— **Товариство „Просвѣта“.** Змѣнений статутъ Товариства на послѣдній загалѣйомъ зборѣ, приняло ц. к. Намѣнництво до вѣдомости реєстриатора зъ дня 14. Жовтня 1876 ч. 48219. На той підставѣ заявлено філії Товариства начиць не буде стояти на перешкодѣ; кроме того черезъ змѣненіе робчої вкладки зъ 3 зл. на 2 зл. — подастъ ся можнѣсть якъ найбльшому числу Патріотбѣ вступати въ то многозаслуживше ся теже Товариство. Наші селяне и учителі народній мабуть ще численѣйше стануть вписуватися въ члены, позаякъ для нихъ після змѣненого статуту вносить вкладка робчна толькъ 1 зл. а. в.